

„Primorec“
izhaja vsakih štirinajst dni
vsak drugi torek in stane
po pošti ali na dom pošiljan
za celo leto **80 kr.**; za
tuje drž. več poštni stroški.
„Soča“ z „Gosp.
Listom“ in „Primor-
cem“ stane na leto 5 gld.
20 kr. — Uredništvo in
upravnništvo je v Gosposki
ulici št. 9

Primorec

Oglasi
se plačujejo za trisopno
petit-vrsto:
enkrat . . . 8 kr.
dvakrat . . . 14 „
trikrat . . . 18 „
večkrat po pogodbi.
Vsa plačila vrše se na-
prej. — Posamične številke
se prodajajo po 3 kr.
Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotić).

Pozor, naročniki!

Ker se bliža novo leto, priporoča se naša tiskarna za izdelovanja razno-vrstnih posetnic, katerih ima vseh veli-kostij: navadnih, s zlatim robom, kakor tudi s slovensko in hrvaško trobojnico. Pošilja na zahtevanje uzorec črk za posetnice.

Domače in razne novice.

*** Zasolili so jo!** — „Mattino“ in „Corriere“ sta hotela vzeti vso veljavo shodu starišev v nedeljo 24. nov. Pisala sta, da so bili povabljeni stariši tudi iz okolice, da jih je došla le peščica, da stariši niso razumeli, kar so podpisali itd. — Ali skli-cevalci shoda Hrovatin, Reja, Cej in Le-nardič so poslali obema listoma obsiren po-pravek, ki postavi oba lista naravnost na laž, namreč: shod so sklicali oni; povabili so le tiste stariše otrok v „Slogini“ šoli, ki stanujejo v Gorici; došli so skoro vsi v šte-vilu okoli 350, ki so dobro razumeli, za kaj je šlo in kaj so podpisovali; naposled, da Grčina je nad 4 km. oddaljena od Catinelli-jeve vojašnice, katera je sploh v vsakem pogledu nesposobna za slov. šolo.

„Mattino“ je molčal na popravek, a „Corriere“ je dostavil dolgo klobaso brez slehernega jedra, a polno novih žaljenj. Po stari navadi ta židovski hlapčič odreka Slovincem pravico, imenovati se za meščane, da smo sploh kot ubožčki prišli v Gorico, kjer smo si opomogli itd. — Da je bila Go-rica slovenska vas, to je zgodovinski dokazano; priseljenci so torej Lahji, ne pa Slovenci. — Ako pa „C.“ meri na po-samečne osebe, vprašamo ga: Odkod je prišel Venutijev oče in kaj je prinesel seboj? Odkod so Lenassi, Marani, Verzeznassi Kärner e tutti quanti?! — Sicer je smešno tako govorjenje od ene ali druge strani. Be-rolin ima 1½ milijon prebivalcev, a pravih Berolincev je le kakih 90.000; ali so drugi brez pravic? Enako je po vseh mestih! Go-rica je središče slovenske dežele (Furlanija sem ne spada!) in naravno je, da dobiva svoj naraščaj iz slovenskega ozemlja. In ta naraščaj bo vedno večji, a ga ne polasčite več! Goriško italijanstvo je dobivalo novih močij v polasčenih Slovincih. Zdaj je temu švindlu konec, — zato je prihodnost naša, naša, naša! To si zapomnite! Potem bomo plačevali z obrestimi vred!

*** Vedno stara pesem.** — Tudi „Cor-riere“ od torka daje razumeti svojim bral-cem, da Slovenci v Gorici vsi skupaj skoro ničesa nimamo, da ne plačujemo le malo ali skoro nič davkov itd., da zato so naše zahteve predrzne, ako zahtevamo palačo za šolo itd.

Na to odgovarjamo:

I. Ako bi tudi res bilo, kar pripoveduje „C.“, vendar je mesto dolžno skrbeti tudi za uboge prebivalce brez razlike narodnosti. Tako je načelo, da premožnejši plačujejo za ubožnejše!

II. Ali kar „C.“ pripoveduje, je očitna neumnost. Veliko je v Gorici Slovinci, ki so posestniki, trgovci ali obrtniki, kateri pla-čujejo veliko davka. Koliko davka plačujejo le slov. krčmarji, katerih je več nego laških!

— Ali tudi tiste davke, katere nosijo Lahji v davkarijo, plačujejo Slovenci. Kaj bi bilo z laškimi trgovci, obrtniki, odvetniki itd., ako bi jih nakrat popustili vsi Slovenci? Ali bi mogli plačevati davke? To naj odgo-vori bratec „C.“ — Lahko rečemo, da $\frac{9}{10}$ davkov v Gorici plačujemo mi Slovenci! Ali ste razumeli — devet desetini! Vse drugo blebetanje so prazne „kvante“! Ako jim „C.“ bralci verujejo, te-daj naj laški prvaki milo vzdihnejo, rekoči: Poveri noi! Noi Italiani di Gorizia non ab-biamo nè materia prima, nè seconda, ne — terza! Ignoranza No. I. è dappertutto!

*** Že spoznavajo!** — „C.“ od sobote daje lepo spricalo Slovincem v Gorici, namreč: da se z občudovanja vredno vstrajnostjo boré za slov. šolo. Ta vstrajnost in odločnost — pravi — imela je zaželjen uspeh. Ali za-kaj? „C.“ pové, da slovenski voditelji se opirajo na trdno podlago, na zavedno nižje ljudstvo — materia prima! — ki daje voditeljem pomožno roko. Tega ljud-stva, vzdihuje milo, mi Italijani nimamo za seboj! Kje bi dobili mi nižje ljudstvo, ki bi sklicevalo shode, na njih govorilo, protesto-valo proti neljubim sklepom, podajalo pri-tožbe, šlo k oblastim zahtevati svoje pravice itd.? — Seveda meni „C.“, da si Lahji tudi morajo pridobiti to „materia prima“, potem bo bolje. — No, mi tudi ne bomo spali! Ta „materia prima“ se vzgaja le iz — sloven-skega naraščaja, to naj si bratec „C.“ dobro zapomni.

*** Zlobna domišljija.** — V „Soči“ od petka (in danes v „P.“) smo poročali, da je zlobna roka pomazala šolsko poslopje „Slo-ginij“ zavodov in pa napis. — „Cor-riere“ od sobote je naredil nedolžen obraz in dejal, da se govori po mestu (kdo, kje?), češ: Slovenci so poslopje zamazali, da so mogli takoj drugo jutro brzojaviti dr. Gre-gorčiču na Dunaj, ki je tekel k ministru, kateremu je slikal preganjanje goriških Slo-vinci itd. — Da je ta „govorica“ nastala v možganih „Corrierovega“ pisarja, je jasno; take govorce v Gorici ni bilo. — Dr. G. ni dobil o tem lopovskem činu nikake brzojavke, kolikor nam znano. — Kaj je hotel „C.“ s svojo „govorico“? No, saj je znan rek: Re-čem, da mi ne porečeš! — Avete capito?

*** Vrani v Furlaniji** so postali baje posebna „slasčica“. Na neki poseben način jih polové v Ajellu do 10 na dan; prodajajo jih po 10 do 12 kr. Ljudje jih — jedó.

*** Nesreča.** — V petek je prišel 19-leten Štefan Lisnik iz Ločnika takó blizu nekega stroja v podgorski papirnici, da ga je ta zgrabil za obleko in povlekel v svoje železne pesti. Vsega zmečkanega so pobrali in še živega prenesli v goriško bolnico.

*** Ponarejeni bankovci.** — Znano je, da skoro ves ponarejen avstrijski denar do-bivamo iz blažene Italije. Pred časom so za-sačili tamkaj za 85.000 gld. ponarejenih 50-takov, a delavnice niso našli. — Po nekoli-kih mesecih počitka so že zopet v prometu krivi 50-taki. V Gradcu je zaprla policija nekega menjevalca, ki se je izdal za Jožefa Mušiča iz Paderne v videmski pokrajini. Na brzojavno sporočilo so laški orožniki deli pod ključ še njegovega brata Alojzija, za njim pa še krčmarja Godia in Dal Zotto — in naposled nekega Bortolutitija Ivana: vsi

so na sumu, da so razpečavali ponarejen denar.

*** Iz Ajdovščine.** — „Leseni most med Ajdovščino in Sv. Križem (glej dopis iz Ajdovščine v „Soči“ št. 13.), kojega je te dni burja po božji previdnosti brez posebne nesreče skoraj odnesla, dal je visoki erar zopet začasno popraviti. — No, saj gospodom preglednikom večkratno popraviljenje ni od-skode; vzniki naj pa nadalje preskušajo svoja živinčeta.“ —

*** Morsko zdravilišče** v Gradežu je do-bilo v petek nenavaden prispevek — 30.000 gld. iz zapuščine pokojnega nadvojvode Al-brehta.

*** Okrožnica** vsem županstvom poknežene grofije Goriške in Gradiške. — Deželni odbor goriški razglasa: Pridržuje sklepu vis. dež. zbora in cesarski potrdbi, naznanja deželni odbor, da se bodo tudi leta 1896. pobirale naslednje deželne davščine: a) po 50 kr. od vsakega hektolitra na drobno potočenega piva; b) po 18 kr. od vsakega litra na drobno spečanih žgajin, omenjenih v I. čl. B II. točka 1. zakona z dne 18. maja 1875. (št. 84. drž. zak.) in po 10 kr. od vsakega litra na drobno prodanih žganjin, navedenih v 2. točki istega zakonovega člena. Pobiranje teh davščin se izroči tistemu, ki poda naj-ugodnejšo ponudbo, bodisi za posamezne okraje, ali pa za celo deželo, za skupno letno vsoto, ki se bo v postecipatnih meseč-nih rokih plačevala deželni blagajnici.

Klicna cena je določena za:

	pivo	žganje
goriško mesto	2600:—	3200:—
goriška okolica	100:—	700:—
ajdovski okraj	120:—	1000:—
kanalski „	40:—	600:—
tolminski „	120:—	4500:—
cerkljanski „	80:—	500:—
komenski „	200:—	400:—
bovški „	80:—	3600:—
sežanski „	180:—	400:—
gradiški „	330:—	1600:—
červinjanski okraj	250:—	3000:—
korminski „	250:—	500:—
tržiški „	250:—	500:—
skupaj	4600:—	20500:—

Dražba za odajo teh davščin se bo vrsila v uradu deželnega odbora dne 20. decembra točno ob 10. uri predpoldne. Dopusté se tudi pisane, zapečatene ponudbe, če se podajo pred 10. uro predp. 20/12. t. l., a prilepiti jim je kolek 50 kr., pridjati jamščino po 10% dotične klicne cene, na-vesti v njih natančno okraje, v katerih name-rava ponudbenik v zakup vzeti deželne dav-ščine, koliko ponuja za vsako davščino pose-bej in pa izjaviti, da so mu znani zakupni pogoji. Tisti, kateri se bodo hoteli deležiti dražbe, bodo morali za dražbo določenega dne, in sicer preden se začne dražba, po-šteti deželnemu odboru jamčevino po 10% tistih klicnih cen, na katere nameravajo rasti. Te dolžnosti bodo oproščene tiste osebe, katere položijo jamčevino že poprej s svo-jimi pismenimi ponudbami. Tisti, kdor poda pisano ponudbo, se sme udeležiti ustne dražbe. Vsi drugi dražbeni pogoji so na ogled razgrnjeni v deželnem uradu.

Slavna županstva so naprošena, da objavijo ta razglas v svojih občinah.

*** Dan bratoljubja.** — V nedeljo je doživelo krasen dan slovensko-hrvaško bratoljubje. Od kar so naši mili bratje Hrvatje odprli svoje novo gledališče, gojil je pač sleherni zaveden Slovenec željo, da bi videl ta novi hram, to krasno zavetje lepe gledališke umetnosti hrvaške. — In v nedeljo se je izpolnila ta želja mnogim Slovincem, kajti poseben „gledališki vlak“ je peljal od Ljubljane v Zagreb odlično število Slovencev, ki so na novo potrdili staro bratoljubje med obema narodoma. Bratje Hrvatje so sprejeli z odprtimi rokami došle slovenske goste in jim ob vsakem koraku dokazovali svojo res bratsko ljubezen; slovensko odposlanstvo je bilo ves čas predmet najsrčnejših ovacij. Hrvatje in Slovenci so si medsebojno zatrjevali neomahljivo ljubezen, kakoršna je sploh mogoča med dobrimi brati. In ta bratski sestanek je velikega pomena za oba naroda, ki čedalje bolj živo čutita, kakó neobhodno je potrebna vzajemna podpora, vzajemno delovanje za vsestranski blagor obeh narodov. Slovani na jugu smo šibki, ako razkosani, toda močni, ako edini po srcu in duhu. In prav v ta namen je velikega pomena sleherni bratski sestanek jugoslovanskih sinov! — V ostalem nam je mogoče poročati prav ob kratkem o tem bratskem sestanku.

Posebni vlak je došel na južni kolodvor ob 10.50. Določeno je bilo, da bo sprejem na državnem kolodvoru, ali skrbna madjarska žel. uprava je to zabranila. — Na juž. kolodvoru zbralo se je silno veliko občinstva, vsa pevska društva in „Sokolci“. Sprejem je bil presrčen. Ko so Slovenci izstopili — vseh je bilo okoli 300 — pozdravil jih je v imenu zagrebskega meščanstva predsednik sprejemnega odbora notar g. Franjo Arnold; odgovoril mu je g. Ivan Hribar. Pevska društva so zapela „Liepa naša domovina“.

Obed se je vršil v Schneiderjevih krasnih prostorih; svirala je vojaška godba skoro same slovenske komade; pričela je z „Naprejem“. Tu so se vršili oduševljeni govori od obeh strani. Prav oduševljeno so bili sprejeti govori gg. narodnega zastopnika Jakčina, intendanta zagrebskega gledišča pl. Miletiča, Hribarja, Tavčarja in Čeha Beneša iz Prage. — Zvečer od 6. do 9. slavnostna predstava v gledišču. Tu so nas bratje Hrvatje iznenadili najpoprej s slovensko šalo-igro „Berite Novice“ in sicer v slovenskem jeziku.

Igrali so takó izborno, kakor bi igralci vedno predstavljali na slov. odru. — Na to se je predstavljalo prvo dejanje neke francoske igre, potem pa dve sliki iz narodne opere „Nikola Zrinski“. Koncem prve slike so prileteli mali otročiči in prinesli velike črke iz zelenja in cvetlice; v hipu so se razvrstili takó, da smo čitali „Živili Slovenci!“ Občinstvo — gledališče je bilo razprodano — je udarilo v viharno pozdravljanje bratov Slovencev.

Druga slika je bila ona, ko se ban Nikolaj poslavlja s soprogo, ker Turki oblegajo grad, okoli njega se zberó hrabri vojaki, ki se poslavljajo in pojo znani krasen zbor „U boj!“ Konča s sliko, kakó Turki moré zadnje hrvaške vojake, grad pa je ves v ognju.

Zvečer je bil komers v „Hrvatskem domu“. Tu je bilo brez števila oduševljenih govorov in napitnic. Ogromna dvorana je bila natlačena do zadnjega kotiča. Sviral je tam-buraški zbor in pela so razna društva; posebno krasno je pel mešani zbor našo „Po jezenu“. Ljubljanski „Slavec“ je krasno popeval umes lepe naše pesmi; posebno je ugajala „Bodi zdrava domovina“; bariton je pel g. Jos. Noll. — Okoli 11½ se je vračal zabavni vlak nazaj v Ljubljano, a mnogo Slovencev je še ostalo. Okoli 1. pop. je pa bilo vsemu konec. Težko smo se ločili, a zatrjevali smo si od obeh strani: Na svidanje, bratje, na svidanje! — Da: Na svidanje! V vzajemnem delu je naša prihodnost! Na svidanje!

*** Jablana razevela v decembru!** — Dobili smo v soboto vejico neke jablane, katera je razpupila cvetje na več krajih. Res čudna igra narave o zimskem času!

*** Ne Bolec — ne Bovec!** — Prijatelj nam je poslal že pred časom z dežeie te vrstice: V goriškem listu so nas učili, da je pisati naš trg: Bovec. — Kar se tiče pisave: Bolec, skladam se z g. dopisnikom, to ni prava. Pa tudi oblika Bovec ne, če tudi se bere v slovarju: bovec, Singdrossel!

Jedino pravo se mi vidi, kar je trdil pokojni profesor Erjavec, da je pisati: Bolec brez e (kar je že bilo v „Soči“ o svojem času). Gledé na izgovor: Běc, Běcán, primerjaj besedo: „Kolk“ (hrib), ki se izgovarja: Kuk, pa tudi Kěk. „O.“

*** Glas izmed ljudstva:** — „C. k. državna cesta iz Gorice do Ajdovščine je ob deževnem vremenu vsa pod blatom, a gruča na cesti skoraj nič. Pa tudi nikogar ni, da bi vsaj ono malenkost vrgel na cesto. Ta cesta se menda oskrbuje samo za lepo vreme, deževnega vremena nima v proračunu. Na to nedostatnost opozarjamo slavno c. k. okrajno glavarstvo, kateremu tudi povemo, da vozniki iz Gorice v Ajdovščino neusmiljeno trpinčijo upreženo žival. Ali so temu krivi neusmiljeni hlapci, ali gospodarji, ali slaba cesta?“

Avita cultura.

Lahonska svojat je v petek noč zamazala s črnilom poslopje in napis „Slogine“ šole. — Slovenci v Gorici smo povsem brez pravice v vsakem oziru, a poleg tega se vsak hip škandalozno žali naša narodnost in poškoduje naše imetje od strani irredentovske soderge, ki je najbrž še poplačana za svoje junaštvo. — Kdor seje veter, žel bo vihar! Bati se je, da slovenske potrpežljivosti bo konec, a za vse, karkoli se zgodi, delamo naprej odgovorne tiste, ki dan na dan infamno žalijo slovensko narodnost. Naj nikdo ne misli, da Slovenci bodo vedno le odpuščali take lumparije!

Deželni zbor se snide skoro gotovo 28. t. m. Dvorni svetnik vitez Bosizio je bil v dolgi avdijenci pri ministerskem predsedniku gr. Badeniju na Dunaju. Sluti se, da je bil razgovor o bodočem zasedanju dež. zbora in o tem, kakó naj se vede vlada nasproti obema strankama. Vitez Bosizio je imel tu dovolj prilike, pojasniti položaj, kakoršen je.

Razmere v deželi so čedalje bolj napete vsled lahonske predrznosti in vladine omahljivosti. Slovensko prebivalstvo v vsej deželi je skrajno razdraženo vsled lahonskih spletk proti slov. šoli v Gorici. Zató bi bilo prav, ako bi slov. deželni poslanci prevdarili ali je možno skupno delovanje na korist deželi z ljudmi, ki tako nečuvno žalijo slov. živelj v Gorici.

Božičnica. — Naši otročiči v Gorici se vedno veselé sv. Božiča, ker vedó, da v tem času se jih še posebno spominjamo in jih obdarimo z obleko, šolskimi potrebščinami in drugimi darili. — Ali naj letos izostane tako nedolžno veselje, ko je toliko žalosti zastran grdega ravnanja z nami Slovenci od strani naših nasprotnikov? Nikakor! S podvojeno požrtvovalnostjo posezimo v žepe in oskrbimo svoji deci tudi letos nedolžno veselje za sv. Božič. Veliko jih je pa, ki so naravnost potrebni naše pomoči, da dobé za zimo tople obleke in obuvala. — Darove so že začeli nabirati razni rodoljubi in rodoljubke. Rodoljubi, ne pozabite ob tej priliki naših otročičev v slovenski šoli in otroških zabaviščih.

Vspored veselice ženske podružnice sv. Cirila in Metoda, katera bode v nedeljo dne 15. decembra 1895.: 1. „Pogovor z domom“, vglasbil H. Volarič (mešan zbor). 2. „Venec narodnih pesmij“ iz zbirke Slavjanskega Agrenea: za gosli, glasovir, violoncello, harmonij in kontrabas. 3. a) „Tvoj mirni čuvam stan“, vglasbil Nedved, za sopran pr. E. Gangl; b) „Slavec“, ruska narodna pesem, vglasbil Alabieff, posl. A. Š., za sopran (zadnja je bila že pevana in se ponav-

lja na splošno željo). 4. „Česko-moravska fantazija“, Ed. Wittich, za gosli s spremljevanjem glasovirja. 5. „Gorska cvetlica“, vglasbil Laharner za mešan zbor. 6. Igra: „Ženski jok“, igra v enem dejanju, iz franc. posl. Val. Mandele. Začetek točno ob 8. uri zvečer v čitalnični dvorani. Ustopenina 40 kr. za osebo, sedež 10 kr.

Boj za slovensko šolo. — Kakor je sklenil zadnji občni zbor „Sloge“, tako se je zgodilo: Odbor je odpovedal službo skoro vsem učiteljskim močem s koncem novembra. vsled tega je bilo 30. nov. zaprtih šest razredov; ostala sta le dva razreda: prvi v ulici sv. Klare in peti dekliški v ulici Barzellini. Ko so učitelji in učiteljice naznanili otrokom, da jim ni treba priti več v šolo, nastalo je med otroci ginljivo ihtenje. Kamen mora imeti za srcé, kdor bi ostal s suhim očesom pri takem prizoru. — V istem času je došlo v šolo kakih 50 starišev, ki so izročili voditelju pismo prošnje, naj izprosi v njih imenu pri odboru „Sloge“, da se bo šola nadaljevala, dokler se kakó drugače ne pride do slovenske šole v Gorici; sploh so pooblastili voditelja — ki je sam oče šolskih otok in posestnik v Gorici — naj govori v njih imenu kjerkoli bi se mu zdelo potrebno. — Otroci in stariši so odšli, a učiteljsko osobje je imelo konferenco; kaj se je tam sklenilo, ne vemo. Odposlana je pa bila po konferenci ta-le brzojavka:

Nj. ekselencija g. P. baron Gautsch, minister pouka, Dunaj.

Zatvorivši 8-razredno šolo „Sloge“ osem učiteljskih močij odpuščenih; 480 otrok brez šole. Ekselencija blagovolite ukreniti, da bomo mogli živeti in da dobé otroci pouka. Za učiteljstvo: Hrovatin.

Še isti dan so švigale brzojavke na vse strani v Trst in na Dunaj, iz Trsta na Dunaj in narobe. Enako je imel v nedeljo brzojav veliko posla s slovensko šolo. Doznali smo, da je šlo na Dunaj nad 30 brzojavk od strani starišev; nekoji so se pritoževali zelo razdraženim načinom. Ta novica iznenadi naše čitatelje, kakor je iznenadila nas same; tolike odločnosti nismo pričakovali od strani starišev, a prav to nas mora zares veseliti! Čast zavednim starišem, ki se znajo takó odločno postaviti za svojo — pravico!

V 1. t. m. predpoldne se je zbiralo veliko starišev na Travniku; vsega skupaj je bilo okoli 100 oseb, ki so stali v raznih skupinah in živahno med seboj razpravljali, kaj jim je storiti. Hoteli so vsi skupaj udreti na c. kr. okr. glavarstvo, kjer bodo zahtevali slov. šole od vlade, ker je ona zakrivila, da je mesto še ni ustanovilo. Da bi ne bilo preveč hrupa, nasvetovali so treznejši možje, naj se odpošlje gori za enkrat le deputacija; to se je zgodilo in deputacija 6 mož je šla na glavarstvo. Tam so sli k baronu Winklerju, ki je ta dan vodil glavarstvene posle, ker je šel vit. Bosizio na Dunaj, kjer je nastala rezka razprava. Odposlanci so zahtevali, naj se sporoči takoj na višje mesto, da slovenski stariši zahtevajo šolo v dveh dneh, sicer da pripeljejo vse otroke najprej v c. kr. vadnico in od tam, ako jih ne sprejmó, na glavarstvo. — Baron W. je obljubil deputaciji, da sporoči sporočene želje in nakane dež. šol. svetu. Deputacija je pa že sama naznaila brzojavno, kaj je opravila na glavarstvu. Še ta popoldne so imeli na brzojavnem uradu posla z brzojavkami zastran slov. šole. Zvečer ob 8. je pa prejel c. kr. okraj. šol. nadzornik g. Fran. Vodopivec iz Trsta brzojavko, da deželni šol. svet nakaže „Slogi“ 400 gld. podpore do Božiča, ako bo nadaljevala s svojo šolo. To je bilo takoj naznanjeno predsedniku dr. Gregorčiču na Dunaj, ki je brzojavno naložil voditelju Hrovatinu, naj se šola nadaljuje. V ponedeljek opoldne so že naznanjali gosto nalepljeni lepaki po goriških voglih, da šola bo nadaljevala pouk do Božiča, ker je vlada nakazala izdatno podporo. V ponedeljek je bil trg v Gorici; ljudstva je bilo silno veliko: vsi ti so videli te lepake in so nesli seboj domov živ spomin na naše narodne muke v Gorici.

Šola torej nadaljuje, za zdaj le do Božiča, kajti »Sloga« nima denarja, da bi mogla vzdrževati toliko zavodov. Ustanovila je obrtno šolo, ker je menila, da odloži butaro za ljudsko šolo. — Kaj pa bo po Božiču? V Catinellijevo bivšo vojašnico v Podturnu ne bodo mogli hoditi vsi otroci, ako bo to poslopje tudi potrjeno. Do tje ni mogoče izvršiti vseh potrebnih poprav. To je prvi razlog. Drugi je ta, da v 4 razrede ne bodo mogli stlačiti 480 otrok, ako bi ti tudi prišli v šolo. Po 120 otrok ne pojde v jeden razred! Toliko otrok šteje komaj laška trirazrednica v Podturnu. Tretji in najtehtniši razlog je pa ta, da v ono poslopje stariši ne bodo pošiljali otrok, razun morda onih v Podturnu in bližini; drugi stariši pa ne bodo pošiljali otrok v šolo, kamor bi rabili le za hojo po 12—18 kilometrov na dan. Kateri stariši bi to dovolili?

Božič bo kmalu tu! Naj torej vlada poskrbi, da se enkrat reši to pereče uprašanje, sicer utegne doživeti dogodka, kakoršnim ni vajena v teh krajih. Z ljudsko voljo se ni šaliti! Po Božiču se pa snide deželni zbor in tu bo prilike dosti, da bo slišal vsakdo, kar mu tiče!

Catinellijeva vojašnica — odobrena.

— »Corriere« je povedal, da komisija, poslana od deželnega šolskega sveta, je odobrila ono poslopje za slovensko šolo. — Ta novica se nam ne zdi verjetna, ker je — pregorostasna. Mogoče je edino to, da je komisija izrekla, da ono poslopje bi utegnilo biti primerno za kako šolo, ako mesto korenito predela vse poslopje, popravi poti, odpravi sosednja gnojišča itd. Kaj takega more potrditi komisija! — Ali da bi isto poslopje bilo primerno za edino slovensko šolo v Gorici, tega bi ne mogla potrditi niti najbolj irredentovska komisija, če bi jo vodila tudi sama Barzilai in Imbriani. — Ko ono vojašnico predelajo po načrtu, bo prav lahko sposobna za drugo laško dekliško šolo, ki je namenjena za dolnji del mesta. Ako pa niti te šole nečajo postaviti tje kaj, dasi je namenjena le za isti del mesta, potem je jasno, da je ono poslopje toliko manj primerno za edino slov. šolo in da narekuje take naklepe le hudobna volja naših nasprotnikov.

Nova ulica v Gorici. — Rodbina Ritter je popustila brezplačno mestu toliko sveta, da se naredi nova cesta, ki zveže ulici Czörnig in Luigia; tega sveta je 1 oral 236 sežnje. Mestno starašinstvo je dar sprejelo in zavezalo se cesto vzdrževati v dobrem stanu; v hvaležnost je imenovalo prihodnjo ulico via Angiolina (mati Ritterjev). — Imenovalo jo je ulico in ne cesto, ker je vse verjetno, da na obeh straneh ceste bodo stale kedaj še lepe hiše, za katere Ritterji drago prodajo stavbišča in se takó odškodujejo za »dar« mestu! Znati je treba, pa gre vse!

O veselici v Št. Petru smo poročali ob kratkem v »Primorcu«, in zadnjič v »Soči«. Danes, še par besed.

O govoru č. g. kaplana Knavsja smo rekli že zadnjič, da je bil zares krasen; narodno čuvstvo je označil takó lepó, da bolje ni mogoče. Prav bi bilo, ako bi priobčil svoj govor v kakem slov. listu.

Vojaška godba je častno rešila svojo nalogo; svirala je razne slovanske komade; »Hej Slovani« je pelo zajedno navzoče občinstvo. Sekstet iz prodane neveste (»Rozmysly si Maenko, rozmysly!«) je krasno, divno izvršila; kdor je slišal kdaj to opero, znal je ceniti to sviranje najbolje. — Očaral nas je tercet za gosli, harpo in violončel; kaj takega nismo še čuli v naših krajih! — Pevci so želi obilo zaslužene pohvale. Pokazali so velik napredek. Petje je bilo jako ubrano, polno, lahko, glasovi uglajeni. Vodil ga je nadučitelj g. Lovrenčič. Čast vsem! — Dvogovor »Strežaj, kakoršen mora biti« je vzbudil veliko živahnega smeha. Igrala sta Blažič in Černic. — Posebno pa je ugajala »Vinska poskušnja«; peli in predstavljali so jo gg. naduč. Lovrenčič, krčmarja Černic in Mervic in g. V. Droč. Občinstvo je pevec viharno odlikovalo z zasluženjo pohvalo.

Opereto je spremljala vojaška godba. — Po veselici je bila še živahna domača zabava. — Slabo vreme je močno škodovalo denarnemu uspehu, da so dohodki komaj pokrili obilne stroške. — Za Volaričeve sirote so ostali pa darovi v znesku 25 gld. 29 kr., katere je odbor že izročil našemu uredništvu. Med darovalci imenuje odbor posebe te-le: Prevzv. grof Fr. Coronini 5 gld., baron Locatelli 5 gld., urednik »Soče« 5 gld., mons. Kofol 2 gld., preč. g. dekan Hvalica 2 gld.

Presrečna hvala rodoljubnemu odboru na blagem namenu, v kateri je priredil to zares lepo veselico. — Ta veselica je pokazala, koliko dobrih močij ima naš prijazen Št. Peter, s katerimi je mogoče častno nastopiti ob vsaki priliki. Le takó naprej vrlji sosedje v Št. Petru!

»Vestí ni več — vestí je odzvonilo«.

— Pod tem naslovom je priobčil neimenovani listič članek, kateri je brez dvoma uzročil mož, kateremu se cedé sline po onih mestih, kakere je zasedel mesto njega g. Anton Klančič, župan v Podgori. Kar je pisano pod tem naslovom, zasluži odgovor edino le pred poroto, kajti vse je tako podlo in zlobno, da pošten človek na enake lopovščine sploh ne odgovarja v javnem listu. Kdor količkaj pozna g. Klančiča, vedel bo takoj, kaj mu je misliti o lopovskem napadu na njegovo poštenje, kajti edino nanj meri ost. — Čin pa, ki je dal povod napadu je ta-le:

Neki Kocijančičev zvesti podrepanik Franc Žnidarčič je podal dež. zboru utok proti načinu, kakó se gradi in predeluje skladovna cesta v kozanski občini. Pritožnik pravi, da je bilo isto delo cenjeno že pod Kocijančičevim (—evo, v tem grmu tiči zajec! —) načelnistvom le 1900 gld. Sedanji cestni odbor je pa oddal pod roko še ne polovico te ceste za 2000 gld., da bo cesta stala 4000 gld., namesto 1900 gld. pod načelnistvom Kocijančičevim. — Ta utok je bil podpisan 26. nov., priobčen pa že 28. nov., Zakaj? Da poreče nerazsodni svet: glejte, kak naš »dobrotnik« je bil Kocijančič, volimo ga zopet. — No, počasi po klanci, takih volčkov ni več v okraju, da bi šli na nespretno nastavljanje Kocijančičeve limanice.

Kaj pa je resnica? Res je, da se cesta pod Kocijančičem ni cenila. Pozivamo g. K., naj pokaže veljavno cenitev! Nima je! Ako jo pa ima, zakaj je ni izročil svojemu nasledniku? Sedanji cestni odbor je dal prirediti vse načrte in cenitev; vse to je pregledal poseben odsek, ki je potem poročal v seji. Cesta se je cenila v dveh kosih, prvi za gld. 2648.40, drugi gld. 1574.50. Za izvrševanje dela se je že naprej ponudil zanesljiv podjetnik, ki je popustil nad 1000 gld. Zató je cestni odbor sklenil soglasno, naj se mu delo kar izroči, ker boljšega podjetnika ne dobi! — To je resnica! Zdaj naj pa vsakdo sodi, ali je tako ravnanje »brezvestno«.

— Od sedanjih udov cestnega odbora nikdo ne prevzema cestnih del, da bi se jim kaj ne očitalo, a bivši načelnik je bil sam podjetnik in je pri tem veliko — zaslužil. Ali ima mar skomino po tistih časih? — Oh, zdaj pa nikdar, nikdar več, — »zaslužek« preč je — preč! Punktum!

Kakó skrbje za šolo — pa za laško!

— V sedanje laško razrede mestnih sol v Gorici hodi povprečno 40—45 otrok, kar je pač silno malo! Vendar hoté zgraditi povsem novo šolsko poslopje za dolnji del mesta. Sklep že davno velja, dasi so se pritožili proti tej nepotrební šoli slovenski davkoplačevalci. — Ker načrti za novo šolsko poslopje niso še bili predloženi namestništvu, je podrezal dr. Marani župana, naj to čim prej stori, kar je ta seveda takoj obljubil.

Radovedni smo, kakó se bo obnašal v tem vprašanju naš deželni šolski svet! Koliko razlogov ima, da bi krenil po ustih in prstih naše mestne očete. Evo:

V Gorici je že toliko laških mestnih sol, da zahaja v posamične razrede le po 40 do 45 otrok; novih sol torej ni treba, saj so posejane po raznih koncih mesta. — Ali ker že gospoda prirejajo načrte za novo šolsko poslopje, imajo torej dovolj denarja za to, naj zgradé to poslopje za sloven-

ske šole na primernem kraju bolj v sredini mesta. Laških sol je več, slovenska za zdaj pa bo le ena za vse mesto. V Catinellijevo podrtijo ob šempeterski meji ne bodo hodili slovenski otroci, to naj si zapišejo za uho gg. člani deželnega sol. sveta z Rinaldinijem vred.

No, kaj še bo? — V predzadnji seji mestnega starašinstva je naznanil župan Venuti, da je ministerstvo zavrnilo vse poznejše uroke proti raznim odlokom deželnega šolskega sveta zastran slovenske šole. — To reč je izročilo starašinstvo šolskemu in pravnemu odseku, da predložita v prihodnji seji morebitne nove korake, ako se jima bodo zdeli umestni. — No, kaj še?! Ali ni določitev Catinellijeve vojašnice zunaj mesta že zadostna provokacija Slovencev v celi deželi in zasmehovanje dolžnosti, katere ima mesto do slovenskih otrok po jasnih besedilih zakona? — In deželni šolski svet trpi tako zaničevanje Slovencev v deželi! Svaka sila do vremena!

Zavrnen utok. — Dr. Venuti je naznanil v zadnji seji, da deželni odbor je zavrnil utok mnogih goriških davkoplačevalcev proti dovoljenju 12.500 gld. letne podpore furlanskemu tramvaju za dobo 75 let. Uzrok: prepozna predložitev utoka. — Zares, zeló lahek izgovor. Ali kje je odgovornost za toli važen čin?! Prepozno torej je bil utok podan! Kje je še furl. tramvaj? Niti načrtov ni še, ni proračuna o stroških za dograjenje, ne kakega proračuna o njega dohodkih. Vsa reč visi še v zraku, a deželnemu odboru je bila predložitev — prepozna. — Oh, da bi le ne bilo res prepozno za deželo, ko volilci z veliko metlo pometejo sedanji deželni odbor... Iz rešitve posnemamo razloge zavrnitve na kratko: Sklep mestnega starašinstva goriškega za podporo tramvaju je bil napravljen 29. marca t. l.; deželni odbor ga je potrdil že 24. aprila (torej v treh dobrih tednih. Hitro je šlo! Mudilo se je res!) — a utok je bil podan 18. junija; zató je utok »zamujen« in ga dež. odbor »ne more več v razpravo vzeti«. Ali deželni odbor pravi sam, da: »...statut goriškega mesta ne določuje neprestopnih rokov za vložbo utokov proti starašinstvenim sklepom...«; kakó more torej govoriti, da je bil utok zamujen? — Ali deželni odbor je izrekel še eno neresnico v svojem utemeljevanju, namreč, da oni sklep se že izvršuje. Kako?! Saj o tramvaju ni še duha ne sluha! Kje je torej za m u d a?! Uboga dežela, ubogi davkoplačevalci.

Nova mitnica. — Nerazumljivo nam je, kakó je mogla dovoliti vlada goriškemu mestu novo mitnico ob cesti k železniškim skladiščem. Umejeno, da ta mitnica je dobra molzna kravica, ali krivična je! Ubogo ljudstvo ima itak obilo mitnic, a zdaj pride še ta. — Ali kaj za to: paga ščavo in molči! Saj plačujejo itak skoro sami Slovenci, a nje že lahko pritiskamo, — saj krolko molčé, kakor božji volki. — No, naši nasprotniki se bodo zdaj zopet hvalili: koliko davkov več da plačuje — »laška« Gorica!

Posnemajmo sosede! — Laški listi pozivajo svoje občine, naj vsako leto dajo večji znesek za »Legó«. Na Goriškem so obljubile letni donesek te-le občine: Gorica, Romans, Gradišče in Tržič.

Rojaki! Ako čutijo tako potrebo naši Lahi, ki imajo vsega v obilnosti na škodo Slovencev, koliko večjo potrebo imamo mi, da vse naše občine dovoljujejo vsako leto po svojih močeh kak znesek v narodne namene. Pri nas na Goriškem potrebuje podpore »Sloga«, ki vzdržuje toliko zavodov, da se je čuditi, kakó more toliko časa vleči težko butaro, katero si je po sili naložila.

Gospodje župani! Zdaj delate proračune za l. 1896. Postavite med stroške tudi večji znesek kot dar »Slogi« za njene zavode! Iz Rihemberga nam poročajo, da je tamošnje starašinstvo določilo 50 kron za »Slogo« in 50 kron za Alojzijevišče. Čast!

Hujška se tudi mladina. — Neki otrok pod kapelo je povedal doma materi, kakó je L. psoval Slovence; pripovedoval je, da »chists sclafts durs«, »montagnars« pridejo v Gorico, se jim tu dobro godi, pa po vrhu še razsajajo in hoté imeti slov. šolo. Ali ti »sklafts«

niso sposobni za mesto, zato poženó njih otroke ven iz mesta na konec Podturna. — (Neka žena iz Podturna je pa pravila: naj ščavi le pridejo doli, mi jim že pokažemo.)

Nevesta — nezvesta. — Hud udarec, kogar doleti, ali ne? To rad potrdi vsakdo. Tako žalostno resnico je doživel Andrej L.—n v Gorici, ki se je skrbno pripravljaj na poroko 25. sept. t. l. z 28-letno udovo Terezo Valič roj. Žizmond iz Šempasa. Dan pred poroko je pa nevesta izginila, z njo vred je pa izginilo razno blago ženineve prve žene v vrednosti 57 gld. — Razžaljen ženin je naznanil svojo „nevesto — nezvesto“ redarstvu, ki jo je tudi našlo in zaprló; 23. pr. m. je stala pred sodiščem, ki jo je obsodilo radi latvine na en mesec ostre ječe. — Takó bo imela nevesta dosti časa premišljevali, da ženinu sicer se lahko pobegne tudi na dan pred poroko, toda brez njegovega blaga.

Za predelsko železnico se je zopet oglašil inženir Hannak v Gradcu, eden prvih veščakov v tej stroki. Navaja besede ministra Bilinskega v drž. zboru 24. oktobra t. l., da eno železnico proti Trstu bo treba graditi, naj bo že ena ali druga. — Hannak pravi, da vse činitelje bo težko kdaj mogoče zjediniti za jedno črto. Ali brez dvoma najvažnša železnica za Trst bi bila ona čez Ture, ki bi bila svetovnega pomena; ona edina bi povzdignila Trst, ali le tedaj, ako bi se podaljšala po Soški dolini. Hannak se sklicuje na l. 1872., ko je bila predelska železnica predložena v državnem zboru. Takrat je izrekla vlada v svojem poročilu, da po natančnem preiskovanju vseh okolščin smatra za povzdigo pomorske trgovine v Trstu edino predelsko železnico kot edino pravo. Danes, pravi Hannak, bi morala vlada enako govoriti! — Pontebška železnica je uzrok propadanju Trsta; treba odpomoči — s predelsko železnico. Naposled kara Tržačane, ker še niso se odločili za predelsko železnico.

Kdo je kriv? — Zastran mnogih preteptov v Št. Petru in Solkanu ob nedeljah in praznikih je določeno, da morajo biti tamkaj ob takih dneh po par orožnikov. — Ob nedeljah in praznikih prihajajo tjekaj ljudje iz drugih krajev, največ iz Gorice; orožniki so torej radi njih ne pa radi domačinov. — Sicer se ne dá tajiti, da je v okolici preveč surovosti med mladino. Kakó jo ublažiti? Vzglade imamo v Št. Petru in Št. Andrežu. V Št. Petru se je začelo gibatí društvo „Slovenska zveza“, in dober sad se že pozná. Enako v Št. Andrežu. Le nekaj tednov je prešlo, odkar je ves Št. Andrež nadahnila krasna misel sokolska, a že se poznajo uspehi: prej v 3 sovražne taborje razdeljena mladina je zdaj edina; o kakih neredih ni nič sledú; mladina se obnaša lepó, skoro bi rekli, da že — uzorno. Le naprej takó!

Kje mora stati slov. šola? — Goriško mesto je razdeljeno v tri šolska okrožja. Otroci so namreč vsolani v šole: pod kapelo, na Generališču in v Podturnu (oziroma za deklice v ulici sv. Ivana in v Cipresni ulici.) — Takó so poskrbeli mestni očetje za laške šole, da otroci nimajo predaleč do njih. Prav!

Tudi slovenskih otrok v Gorici je toliko, da bi morale biti vsaj tri slovenske šole; saj hodi le v „Slogino“ solo otrok za dve štirirazrednici, t. j. 480 ali po 60 otrok za vsak razred. (V sedanje laške zahaja povprečno 40 do 45 otrok!) — Ako bi imele šolske oblasti količkej srca do slovenske mladine, ustanovila bi dve štirirazrednici v dveh delih mesta. — Ali toliko srca nimajo, pač pa uprav nasprotno: ustanoviti hoté jedno samo štirirazrednico za vsa tri šolska okrožja, pa na koncu tretjega ob šempeterski meji. — Tako ravnanje z nami Slovenci si zapomnimo! Zobj za zob!

Imenitna služba — razpisana. — Predzadnji „P. L.“ je naznanil, da je razpisana za l. 1896. služba: a) upravnika, b) lastnika (!) in c) urednika „P. L.“, ker od dosedanjih nikdo ne more ali ne utegne dalje služiti (!).

Imeniten je ta razpis! Škoda, da ni povsem jasen: ali so to tri službe ali ena sama?! Zlasti bi radi vedeli, kakošna neki je

služba lastnika? Zares, ta „služba“ je čisto nove vrste! Bistroumni iznajditelj zasluži svetinjo! — Zanimiva je vendar izjava, da sedanji gospodarji nočejo več „služiti“. Ubogi gospodje: služiti so morali! Res, to je hudo! Verujemo, da so se naveščali. „Mi pa ostanemo, kakor smo b'li...!“, odgovarjamo z narodno pesmico.

Drobiž. — Božične počitnice na vseh srednjih in mestnih šolah prično že 21. t. m. — Porotno sodišče v Gorici je trajalo od 4. do 29. novembra; obravnav je bilo deset. — Burja je vrgla pri Desklah ob drevo Ivana Salavca, hlapca Miha Stančiča iz Kanala, in ga ubila. — Baronica Locatelli v Korminu je bila tudi med ranjenci pri železniški nesreči v Zidanem mostu. — Društvo za vzdrževanje nemške ljudske šole v Gorici je podalo prošnjo, naj bi šolo prevzela — država! — 1. t. m. so pretekla 3 leta, od kar je umrl Carlo Favetti. Redarji so stražili po ulici Vetturini in v sosesčini, ker so pričakovali kakih demonstracij. Nič! — Redarstvo v Gorici se pomnoži za 6 mož; 2 sedanja pojdetá v pokoj, a 5 jih premestijo v Trst. Kdor čuti sposobnost, naj se oglasi; razpisanih je 40 redarskih služb. —

Zahvala. — Meseca novembra nama je požar upepelil hiše do tal. Zavarovana sva bila pri naši domači zavarovalnici banki „Slaviji“, ki nama je škodo vestno in točno poplačala. — Posebno se zahvaljujem podpisani Peter Langa, ki sem zavarovan še le prvo leto, plačal sem le prvi obrok, a ta vrli zavarovalni zavod mi je priznal popolno odškodnino. — Priporočava torej banko „Slavijo“ svojim rojakom, da se pri njej zavarujejo.

V Kalu na Kanalskem, 2. dec. 1895.

Peter Langa in Anton Bukovec.

Zgubljen. — Neka gospá je zgubila v sredo od Gosposke ulice do Sočinega mosta zlato naprsno iglo s kamnom (broš). Pošten najdilec naj jo prinese v naše uredništvo, kjer dobi nagrado.

Neka gospodična je zgubila od Tržne do Vrtne ulice zlato uro z zlato verižico. Kdor jo je našel, naj jo prinese na učiteljsko izobraževališče, kjer dobi nagrado. Kdor je poštenjak, to tudi stori; kdor najdeno blago pridrží, je — tat.

Tržne cene. — Ka va Santos gld. 150 do 152. Sandomingo gld. 168, Java 168, Cejlon gld. 192. Moka 195, Sladkor 32 do 32½, Špeh 56 do 60, Petrolij v sodu 20¼, v zaboju 640. Maslo surovo 84 kuhano 88.

Móka Majdičeva: št. 0. gld. 13.20, I. 12.80, II. 12.40, III. 12.20, IV. 11.60, V. 11.—VI. 10.60; — ogerska: št. 0. gld. 13.10, I. 12.60, II. 12. III. 11.50, IV. 11.10, V. 10.60, VI. 9.70. — Otrobi debele gld. 4.60 drobne 4.60 gld. — Turšica navadna gld. 6.70 do 7.50, Oves gld. 7.—

Ostala Slovenija.

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju I., Augustinerstrasse 7, so došli z Goriškega sledeči darovi: Gosp. Andrej Kragelj, c. kr. profesor v Gorici je poslal 10 gld., katere so darovali gg.: Franjo Ferfila (društveni ustanovnik) 2 gld., Josip Vidmar, župan v Lokavcu 2 gld., Andrej Kragelj 2 gld., Josip Ivančič c. kr. profesor v Gorici 1 gld., Gustav Novak, c. kr. profesor v Gorici 1 gld., Ivan Presl, trgovec v Gorici 1 gld., France Sivec, c. kr. učitelj v Gorici 1 gld. Gosp. Borodinov je daroval 5 gld. Iskreno zahvalo izreka odbor gosp. Andreju Kraglju za nabiranje in darovalcem za darilo. Daljna darila sprejema: Vč. gosp. dr. Fr. Sedej, c. in kr. dvorni kaplan itd. na Dunaju, I., Augustinerstrasse 7.

Trst. — Veselica na korist družbe sv. Cirila in Metoda, katera se je vršila v 24. pr. m., izpadla je sijajno v vsakem pogledu ukljub slabemu vremenu, kajti burja je prinesla s seboj prav občuten mraz, nenavaden v tej dobi. Morje je bilo strašno razburjeno: penilo se je kakor v opravičeni jezi, da je dramí surova severna gostija iz sladkega

miru. Parniki so vsled razburjenega morja dospeli v Trst mnogo zakasneli, toda nesreča ni se baje pripetila v Jadranskem morju nikakoršna. — Tržaška posojilnica in hranilnica, ulica Molin piccolo št. 1, I. nadstr. blizu nove pošte, imela je do konca novembra gld. 341,311.14 prometa, lansko leto ob tem času pa gld. 192,757.22, torej je razlike za lepo svoto gld. 148,553.92 — „Tržaška posojilnica“ plačuje po 4% od hranilnih vlog.

Srčna želja tržaško-isterskih Italijanov. — V dopisu puljskega „osliča“ z Dunaja smo čitali vest, da merodajni krogi so mislili imenovati ljubljanskega škofa Missijo za Glavinovega namestnika v Trstu. Dopis hvali Missijo kot energičnega moža ter prijatelja „latinizatorjev“. Dopisnik je navdušeno nastopil za njega. Koliko je v tem resnice, prepuščamo odgovornost „osličevemu“ dunajskemu dopisniku. — Zanimivo je vsekakor to, da skrajno lahonski list, nestrpen sovražnik Slovanstva, se poteza za sedanjega ljubljanskega škofa in si ga želi v Trst, kjer bo teptal — slovanski živelj. Tako mnenje o dr. Missiji pač ni izvito iz trte, marveč mora imeti nekako podlago. — In imá jo! Dokaz so nam volilve v deželni zbor kranjski.

* „Edinost“ je pisala z ozirom na volitve na Kranjskem: Pri vsej svoji rezervi se vendar ne moremo prečuditi, kako je mogla katoliška-narodna stanka zlesti do viteza Savinschegga. „Slovenec“ pravi sicer, da Savinscheggov program ne nasprotuje v nobeni točki načelom narodne stranke in da je ta program prikupen. Mogoče njemu, a nam ne! G. Savinschegg ne le ne cmenja niti z jedno samo besedo, da je sam Slovenec — a Slovenci potrebujemo slovenskih zastopnikov! — ampak niti tega nam ne obeta, da se bode kdaj potezal za pravice Slovencev. Jedino to obeta, da ne bode nasprotoval našim pravicam. In s takimi programi naj bi se zadovoljili Slovenci!! V sedanjih dneh odločilnih borb potrebujemo Slovenci zastopnikov s pozitivnimi programi, potrebujemo — bojnikov! G. Savinschegg pa bi hotel biti toliko milosten, da ne bi se pridružil veliki vojski nasprotnikov, ampak hoče le mirno gledati, kakó se — drugi boré za narodna prava Slovencev. Ali nam vsaj niso prikupni taki programi! Sicer pa povemo vsem onim, ki tega ne vedo, da je g. Savinschegg že več let sedel v deželnem zboru kranjskem kot zvest pristáš — pok. Dežmana! Dežmanovo ime — Bog se mu usmili duše! — je značilo program, strupeno nasproten narodu slovenskemu v vseh svojih točkah. Sedaj pa še par besed o volilskem shodu, vršivšem v Ljubljani minoli četrtek. Pravo za pravo nočemo govoriti o programu, ki sta ga razvijala kandidata Hribar in Graselli, ampak nas zanimajo le par izjav. Nedavno temu smo naglašali ravno mi, ob neki posebni priliki, da delati obe stranki krivico Ivanu Hribarju. Mož ima odkritih in zavratnih nasprotnikov na vseh straneh in le premnogokrat se stvari banke „Slavije“ izkoriščajo nelojalno proti osebi Hribarjevi. Sedaj pa čujmo! Liberalni dr. Tavčar je rekel na tem shodu: Ko je prišel potres, je bil Hribar jedini, ki ni izgubil glave. Delal je požrtvovalno in vspešno, takó, da bi bila sramota, ko bi ga zopet ne volili poslancem. Profesor na semenišči dr. Krek, torej konservativec najčistejše barve, je pa vskliknil, da spoštuje Hribarja kot delavno moč in značajnega moža! Sedaj pa ne moremo razumeti tolikega nasprotstva do moža, o katerem pravijo na jedni strani, da je na svojem mestu tudi v najkritičnejših trenutkih, na drugi strani pa, da je delavna moč in pošten značaj! Če se pristavimo temu, da je ta „delavna moč“ in ta pošténí „značaj“ tudi kaj kocielijanten v zasebnem občevarji, da je torej prav lahko govoriti z njim, potem smo menda dovolj podpirli svoje začudenje! Ali imamo torej prav ko trdimo, da ima prepír na Kranjskem mnogo osebnega na sebi?!

Istra. — Deželnim glavarjem bode gotovo imenovan dr. Campitelli, in kakor piše „Naša Sloga“: tudi njegov namestnik bode imenovan iz italijanske večine, ker tako hočejo „gospodarji“ Istre. Tako se zadovolju-

jejo slovanski narodi v Avstriji! — Razpisana je ustanova pok. škofa Dobrile v znesku 112 gld. za dijake slovanske narodnosti in sinove kmečkih starišev iz Istre. Prošnje do 12. dec. deželni vladi v Trstu. — Novomašnik Kazimir Mandić je služil svojo prvo mašo dne 24. pr. m. v Rukavcu. — Mesto občinskega zdravnika je razpisano v Oprtlju (okraj poreški). Plača 1200 gld. Prošnje do konca tega meseca županstvu. Občina je prišla umetnim načinom v laške roke, a je prebivalstvo iste slovansko. — V dopisu iz krške škofije piše „Naša Sloga“, da ista škofija preveč popušča na škodo hrvaškega jezika, kajti imenovala je za župnika v Čresu takega kanonika, kateri ne pozna dobro hrvaškega jezika, a na ljubo nekaterim šarenjakom, koji ne zahajajo nikoli v cerkev, je naložila škofija nerezinskemu kapelanu, naj služi tiho mašo po latinski in ne, kakor je bila doslej navada, v glagoljici, ter k temu pristavlja: Skrbi se za divjake Afrikance, da jim veroučitelji poznajo dobro jezik, a v naši škofiji, kjer je obilo duhovnikov večjih hrvaščini in italijansčini, se za to ne skrbi.... Roti duhovnike v dopisu, naj ne popuščajo nobenemu na ljubo v pogledu narodnega jezika in veli, da ako se reč ne obrne na boljše da pride na javnost brez obzira vsaka reč. — Kako skrbi naša primorska vlada za svoje Lahe, nam je dokaz, da je ukazala ustanoviti v Opatiji italijansko ljudsko šolo ukjub temu, da ni dovolj otrok, za katere bi se kazala taka potreba. **Ni 20 otrok**, kateri bi poznali italijanski jezik, in vendar je že razpisana služba za eno učiteljsko moč in učitelja-voditelja. Voloska občina je uložila utok na ministerstvo proti temu odloku, a vlada (oziroma c. kr. dež. šolski svet) je ukjub temu razpisala učiteljske službe. Altrocchè v Gorici! Radovedni smo, kako se reši reč in ako bo vlada imela toliko ozirov na hrvaško občino na Voloskem, kolikor jih je imela in še vedno ima z goriško? — Tudi v Podgori pri Gorici je bila ustanovljena laška šola, dasi je bilo komaj 15 otrok laških delavcev v — tovarni!

— V Kastvu je umrla mati urednika „Naše Sloge“, dež. poslanca istrskega Matka Mandića in dra. Frana Mandića, zdravnika v Trstu. Naše iskreno sožalje!

* **O škofu Flappu** piše „Edinost“: Ker namerujemo o priliki primerjati dogodke iz zadnjih deželnozborskih volitev v Istri z dogodki ob ravno kar završenih deželnozborskih volitvah na Kranjskem s posebnim ozirom na vprašanje, v koliko imajo škofje pravo do političkega vodstva naroda, bode morda umestno, da doslovno navedemo tu označenje, kakor je načrtal „Il Piccolo“ o prevzvišenem škofu poreško-puljskemu, mons. dru. Flappu, baje že določenem za škofovsko stolico v Trstu. „Il Piccolo“ piše: „Jeden prijatelj njegovih (Flappovih), ki ga pozna prav dobro, nam opisuje prihodnjega škofa tržaškega nastopno; Flapp je Korminec in kaže v vseh svojih činih znake obitelji furlanske, navstavlja po križanju tu gori došlih Latinov z starimi Karnjeli. Je živahnega razuma, bistrega duha, tu pa tam nadahnenega dobrotnim humorjem, ki človeka veže. V izvrševanju svojega duhovskega poklica je resen, v svoji škofiji je nastojal, da čednostjo svojega lepega vzgleda poboljša dokaj popačene uavade duhovstva. Po osebi in tipu bi bilo misliti, da iznenadja svojo odločnostjo. V resnici pa je včasih nagnjen k nestrpnosti. Kapitelj, ki je sedaj okolo njega, podpira ga izdatno v njega očitnem boju proti poslovenjevalnim namenom niže duhovščine po deželi; a v Vatikanu, kamor se je bil podal na čelu svojih vernih romarjev, niso mu zatajevali hvaležnosti kurije. Od vseh škofov, ki so podpisali znani pastirski list proti slovanskemu bogoslužju, je bil Flapp najverniji v izvajanju istega in mu je pri tem sledil jeden jedini drugi, vzgledni prelat, — škof Missia v Ljubljani. V Trstu pa pride med kapitelj, ki je v tisočih slučajev pokazal svoje simpatije za poslovenjenje cerkve. Tu torej se še le pokaže moža, prošinjenege čutstvom svoje dolžnosti: zaupati treba torej, da ne bodo prevrajene nade, ki jih stavijo vanj katoliki škofije“. Da Žid pri „Piccolu“ govori v imenu

katolikov, temu se smejemo, da pa hvali Flappa in Missio — temu se ne moremo smejati.

Mons. Flapp. — Vsi lahonski listi razpravljajo novico, da bi utegnil postati poreški škof mons. Flapp — škof v Trstu. „Piccolo“, „Indipendente“, naš „Corriere“ — vsi so njegovi goreči zagovorniki. „Istria“ pa pretaka že solzé, ker se boji, da bi res utegnil zapustiti Poreč, kjer so bili z njim Lah silno zadovoljni. — Menimo, da ti glasovi zadoščajo za trdno sodbo, ki se sama vsiljuje slehernemu Slovanu. — „Corriere“ je vedel povedati baje iz povsem gotovega vira, da ne bi šel rad iz Poreča, ali ne bi se upiral, ako ga odloči za Trst — Previdnost božja. Ne verujemo, da je res takó govoril oni, ki najbolje vé, da v Avstriji škof ne imenuje Previdnost božja, pač pa vlada; a da bi ministre navdihoval sv. Duh, ko izbirajo škofo, tega nismo še slišali. Potrjenje v Rimu je le formalnost; le redko se Rim upré sklepom na Dunaju!

* **Kranjska.** — Minolega leta 1894. je bilo sklenjenih po vsej kranjski deželi 3560 zakonov. Otrok se je rodilo 17.871, umrlo pa je 13.924 oseb, in sicer 6.857 moškega 7.067 ženskega spola. Ponesrečilo je 127 oseb. — Umorjenih je bilo 23, samomorov pa 22. — Samo v ljubljanskem mestu je bilo 231 porok, 975 krstov in 1090 mrličev, in sicer 575 moškega in 515 ženskega spola. — Po vsej deželi bilo je 2.330 oseb nad 70 let starih, od teh je bilo 1099 moških in 1231 ženskih. V Ljubljani je dočakalo starost 70 let 94 moških in 104 ženske. V Ljubljani so bili 4 samomorilci, 6 pa jih je ponesrečilo. — Občni zbor „Radogoj“ vršil se je 16. t. m. v prostorih „Narodnega doma“. Tajnik g. dr. Majaron je poročal o društvenem delovanju ter predlagal zahvalo odstopivšemu poverjeniku društva, vseučiliščnemu profesorju dr. Kreku v Gradcu. Odbor je imel šest sej, katerih so se udeleževali tudi vnanji odborniki. V seji z dné 31. avg. 1894. razdal je odbor 9 ustanov, in sicer pet po 200 gld. in štiri po 100 gld. Med letom sta popustila dva podpiranca svoji ustanovi po 200 gld. Društveno delovanje bilo je tudi predmet javnemu razpravljanju, in sicer radi podpiranja nekega dijaka in radi sklepa gledé na dijaško menzurovanje. Tajnik pozivlja zbor, naj se izrazi o odborovem postopanju. V seji dné 16. septembra t. l. naklonil je odbor podporo po 100 gld. 11 izmed 31 prosilcev, dvema pa podporo po 50 gld. Poročilo zaključuje z željo, da se „Radogoj“ okrepí od leta do leta, da bode potem sam mogel okrepiti slov. mladino. Poverjenikoma g. Hauptmanu v Gradcu in g. Simoniču na Dunaju ter odstopivšemu odborniku g. dr. Trillerju v Tolminu izreče na to zbor zahvalo. — Po poročilu blagajnika g. Plantana ima „Radogoj“ nedotakljive glavnice 36.132 kron, društvo je imelo v prošlem letu 2841 kron dohodkov in 2940 kron izdatkov, torej 99 kron primankljaja. Odbor ostal je isti, le na mesto dr. Trillerja je stopil g. Franc Žužek, c. kr. inženir v Ljubljani

Kranjska hranilnica. — Dne 4. pr. m. je kranjska hranilnica praznovala 75letnico svojega obstanka. — Pri tej priliki dovolili so gospodje iz preostankov razna darila in ustanove v skupnem znesku 848.950 gld. ter določili znesek 300.000 gld. za posojila občinam po 3%, ki se vračajo s $\frac{1}{2}$ % anuiteto v 65 letih v poluletnih zapadlih obrokih, in konečno sklenili, da se ustanovi nemška deška ljudska šola, za katero so že v letih 1890. do 1893. dovolili iz dobička skupni znesek 175.000 gld., tako da je postavljen nov temelj za razvoj nemške kulture. Občine, ki nimajo dobre pitne vode, ali ki si hočejo preskrbeti kake nove naprave za zboljšanje zdravstvenih razmer, opozarjamo na ugodno priliko, ki jim je za to dana z ravno omenjenim posojilom. Izjemoma je to posojilo namenjeno tudi za druge večje, potrebne ter neodložljive stavbe. — Od početka svojega poslovanja razdala je kranjska hranilnica za razne namene, ki so žalibog prebivalstvu kranjske dežele dostikrat nasprotni, poldrugi milijon. — Naj bi to spodbujalo večje občine po krajski k posnemanju, naj bi se ustanovile povsod, kjer so oko-

liščine za to ugodne, občinske hranilnice, katere bi omogočile našim revnim občinam izvršitev marsikaterih stvari, katere so sicer nemogoče ali pa vsaj le z občutno obtežitvijo mogoče. — Naj se ne trdi, da je pri nas dežela prerevna, da ni denarja na razpolago. Druge kronovine imajo po zadnjem izkazu, ki nam je na razpolago (za leto 1891) že na 250 do 400 štirjaskih kilometro in na 25 do 45.000 prebivalcev jedno hranilnico in pri teh se razdeljuje ves prištedeni denar na jednega prebivalca z zneskom 70 do 135 gld., Kranjska ima pa še le za 3319 štirjaskih kilometrov in za 167.336 prebivalcev po jedno hranilnico, in od prištedenega denarja pride na jednega prebivalca le 58 gld. Se v Koroški, ki ima absolutno manj prebivalcev in je tudi manj obljudena ter gotovo tudi bolj revna, ko Kranjska, odpada na vsakega prebivalca 70 gld. prištedenega denarja, to pride pa od tod, ker obstoji tam že za 1083 štirjaskih kilometrov in za 36.292 prebivalcev po jedna hranilnica. Prilika štedenja namreč pomnoži prištedeni denar ter povzdiguje blagostanje dežele. — Resnico tega izreka dokazuje najjasneje okolščina, da sedaj, ko imamo na Kranjskem 5 hranilnic (od leta 1891. sem ustanovljeni sti mestni hranilnici v Kranji ter v Novem mestu), ko toraj pride že na 1991 štirjaskih kilometrov in na 10.000 prebivalcev jedna hranilnica, iznaša skupno v hranilnici naloženo premoženje 38.000.000 gld., odpade torej na jednega prebivalca že 75 gld., relativno ljudsko premoženje v hranilnicah (kolikor ga pride na jedno glavo) se je torej v 4 letih pomnožilo za 17 gld. ali za 40%. — Občinam, ki bi si rade ustanovile hranilnice, smo drage volje pripravljene pomagati pri ustanovitvi s svetom ter tudi dejanski. — Ustanovile bi jih pa lahko občine Črnomelj ali Metlika, Ribnica, Postojna, Ilirska Bistrica, Vipava, Idrija ali Logatec, Škofjaloka, Radovljica, Kamnik. Ugovor, da v skoro vseh teh občinah že itak obstoji posojilnica, ki je ob jednem tudi hranilnica, ne velja. To se mora ravno iz marsikaterih razlogov obsojati, o čemur bomo obsirneje prihodnjič govorili, za danes naglasimo, da naj bi posojilnice gojile, kar le mogoče izključno osebni zaup, hranilnice pa hipotečnega, ter se sklicujemo v dokaz resnice te trditve na druge kronovine, osobito Češko, ki ima 133 hranilnic poleg tega pa tudi mnogo posojilnic. In to pripomoglo je obilo k blagostanju Češke. — Ne bodimo tesnosrčni! Nikar ne mislimo, da je hranilnica poleg posojilnice ali narobe konkurenca! Ne — le jedna drugo dopolnjuje in pospešuje in le ona kronovina, v kateri se obe vrsti teh denarnih zavodov v pravem razmerju razvijati, bo prišla do pravega blagostanja! „Slov. Narod“.

Volitve na Kranjskem. — Kakor smo že naznanili, v vseh kmečkih volilnih okrajih so zmagali takozvani konservativci, klerikalci ali „Slovenčevci“, z drugo besedo: zmagal je ljubljanski škof Missia, — v mestih in trgih je pa zmagala narodna stranka se sijajneje. Razumništvo slovensko je torej za narodno stranko, a to ji zagotavlja prihodnost. Žal, da ima ta stranka premalo — delavcev!

I. V kmečkih volilnih okrajih so bili izvoljeni: za ljubljansko okolico Gabrijel Jelovšek in Fran Povše; za okraj Kamnik-Brbo: Tomaž Kajdiž; za okraj Kranj-Tržič-Loka: Oton Detela in Andrej Kalan; za okraj Radovljica-Kranjska gora: Janez Azman; za okraj Postojna-Logatec: Fran Modic in Josip Zelen; za okraj Vipava-Idrija: Matej Lovrenčič; za okraj Novomesto-Kostanjevica-Krško: Viljem Pfeifer; za okraj Trebnje-Zatična-Žužemberk-Mokronog-Litija-Radeče: Fran Košak, dr. Fran Papež in dr. Ignacij Žitnik; za okraj Kočevje-Ribnica: Karol Klun in Primož Pakiž, in za Črnomelj-Metlika: Fran Schweiger.

II. v mestih in trgih so pokazale volitve to-le razmerje glasov: Ljubljana: Hribar 707 glasov, Grasselli 692, Velkavrh 175, dr. Gregorič 4. — Kranj: Globočnik 109 glasov. Šustersič 19. — Škofja Loka: Globočnik dobil 41 glasov, Šustersič 58. — Idrija: Dr. Majaron dobil 138 glasov. — Novo mesto: Dr. Tavčar dobil 106 glasov, Sawinschegg 32. — Višnjagora: Dr. Tavčar izvoljen so-

glasno. — Kostanjevica: Oddanih je bilo 20 glasov: dr. Tavčar dobil 11, Sawinschegg 9 glasov. — Krško: Dr. Tavčar dobil 57, Sawinschegg 3, Margheri 1 glas. — Črnomelj: Dr. Tavčar dobil 58 glasov, Sawinschegg 16. — Metlika: Dr. Tavčar dobil 59, Sawinschegg 64 glasov. — Radovljica: Od 84 volilcev jih je prišlo volit 76. Murnik je dobil 58 glasov, Pollak 4, razveljavljeni so bili trije, jeden je bil nepopisan. — Tržič: Murnik je dobil 45, Polak 3, župnik Špendal 3, Janez Pollak 1 glas. — Kamnik: Murnik je dobil 75 glasov, nasprotni kandidat 63. — Vrhnika: Lenardič je bil izvoljen soglasno. — Lož: Lenardič je bil izvoljen soglasno. — Postojna: Lenardič je bil voljen soglasno. Trgovinska zbornica v Ljubljani je izvolila svojega predsednika J. Perdana in c. kr. notarja Janka Kersnika. Veleposestniki so izvolili 10 Nemcev.

Štajerska. — V Gradcu je umrl slovenski rodoljub Jurij Vrečko, zapustivši svojo hišo v Gradcu družbi sv. Cirila in Metode. Večen mu bodi spomin! — Turška konjska kopita so našli v zemlji blizu nove slovenske šole v Št. Rupertu pri Velikovcu. Poleg je bilo še več druge železnine. Sodi se, da je bil tu kak boj s Turki ter da so pozneje ubite Turke in konje na polju pokopali. — Koroški poslanci se potegujejo za to, da bi se v Trgu (Feldkirchen) napravilo novo okrajno glavarstvo. — V Šoštanju so postavili nov, železen most čez Pako. — Na Vidmu snujejo tamburaški zbor. — Na svinjskem sejmu v Ptuj se je prodalo 1120 repov. Cena 33 do 35 kr. kilo. — V Pekrah pri Mariboru so letos pri občinskih volitvah v prvič zmagali Slovenci. Upamo, da zdaj odpravijo tamošnjo šulferajnsko nemško šolo.

Koroško. — Celovski zastop je sklenil, ustanoviti lastno mestno hranilnico. To je nehvaležnost naproti koroški hranilnici, ki je svoje darove obračala največ Celovcu v korist ter mestu podarila v teku let nad eden milijon goldinarjev. — V cerkvi na Otoku so našli stare slikarije „na moker zid“ (fresco).

Razgled po svetu.

Avstrija. — Nova «katoliška ljudska stranka» se je ustanovila. Predsednik ji je baron Dipauli, podpredsednik pa Ebenboch. — Zagrebški „Obzorje“ pišejo z Dunaja, da za sedaj ni uzroka, da bi vstopili v Hohenwartov klub hrvaško-slovenski klub, posebno pa se to ne more zgoditi vsled izstopa barona Dipaulia in tovarišev. Ako bi se delalo na tem, da se preosnuje stara koalicija Čehov, Poljakov in konservativcev, bi se oni povrnili v klub in dali svojo pomoč koaliciji. Dopisnik največ žaluje, ker so razdeljeni v tri klube hrvaško-slovenski poslanci. Da so edini, njih delovanje bi bilo uspešne. V istem dopisu čitamo, da je vlada baje ponudila čast deželnega glavarja dalmatinskega dru. Bulatu iz Splita, kateri je bil dosedanji podpredsednik. Kot podpredsednik ali podglavar bode baje imenovan jeden član srbske stranke. Dalje naglašuje, da sodé po dosedanjem položaju v državnem zboru, vlada ne bode mogla dobiti večine za ponovljenje finančne pogodbe z Ogersko. Od vseh trgovinskih zbornic prihajajo spomenice proti sedanji pogodbi z Ogersko. — Umrl je grof Taaffe, bivši večletni ministerski predsednik avstrijski. Udova je sprejela veliko sožalnic, v prvi vrsti od samega cesarja, ministerstva, raznih državnoborskih strank itd. Pogreb se je že vršil v ponedeljek v Nalžovu, kamor je vozil z Dunaja poseben vlak veliko udeležencev. Z grofom Taaffe-jem je izginila s političnega obzorja zopet jedna oseba, katera je bila v visokih krogih zelo uvaževana. Zapustil je do 3 milijone premoženja ter udovo, sestro in enega sina; zadnjemu je določil letnih 30.000 gld. dohodkov. Sin mu je pravnik na graškem vseučilišču. — Badenijeva vlada hoče zatreti na vsak način antisemitsko stranko na Dunaju, v to svrhu je izdala razne stroge ukaze. Ali uspeje v svojem podjetju, je veliko uprašanje, kajti narodne volje ni možno uničiti tako lahko, kakor si morebiti domišlja grof Badeni. — Vlada je prepovedala svirati na

javnih mestih Luegerovo koračnico. Prepoved utemeljuje se z demonstracijami antisemitov o priliki sviranja. — Pri ožjih volitvah za občinski zastop graški zmagali so krščanski socialisti proti združenim nemškimi nacionalcem in liberalcem. Izvoljeni bili so 4 antisemitje. V drugem razredu izvoljeni so pa kandidati združenih strank proti krščanskim socialistom.

Uradno naznanilo. — Srebrni drobiž po 20 kr., kakor tudi bakrene četrtake avstr. velj. starega kova sprejemljejo državne blagajne in davčni uradi samo do 31. decembra t. l. Po tem roku zgubi ta denar popolnoma svojo veljavo. Torej čitatelji, pozor! Kdor ima še kaj takšnega denarja in ni plačal še svoje naročnine za „Sočo“, naj ne zamudi lepe prilike: iznebiti se starega denarja in poravnati svojo dolžnost.

Okrožnica finančnega ministra Bilinskega. — Sedanji finančni minister Bilinski je razposlal deželnim finančnim ravnateljstvom okrožnico, v kateri poučuje uradništvo, kako ima postopati z davkoplačevalci brez razločka stanu. V okrožnici poudarja, da želi ministerstvo, naj bodo razmere mej uradniki in davkoplačevalci vedno najboljše. Nadaljuje, da je uporaba davčnih zakonov težka naloga in velika je odgovornost, vendar pa da je potrebno, da uradnik dobi jasen pojem o važnosti davkoplačevalcev, v koliko more biti obdačen in ako more toliko plačati, kolikor se mu odloči. Prepotrebno je, da bode uradnik uljuden nasproti strankam; ako zahteva potreba, dolžan je stranki dati odgovor na vsa uprašana pojasnila, mora točno poslušati pritožbe ter natančno in vestno proučiti, oziroma odstraniti vse ono, kar bi dalo povod o sumu glede pravičnega uradovanja. Uradnik ne sme strankam nič zamolčati ter jim ne sme postavljati neumestna uprašanja. Pri preiskovanju ovaštva mora uradnik točno paziti, ako ni kakega sovraštva mej tožiteljem in davkoplačevalcem, ter pri odmerjenju globe to uvaževati tako, da se s tem ne prejudicira postopek proti tožitelju. — Na to velevažno okrožnico opozarjamo naše davkoplačevalce. Ako nam pride v roke v celoti, jo priobčimo svoječasno v popolnosti. — Dodajamo pa! Kakó naj vršé te dolžnosti taki uradniki, ki ne razumejo niti narodnega jezika? In to se godi pri nas na Primorskem prav pogosto. Uprav davkarski uradi se polnijo z istrskimi Lahji, ki večinoma ne poznajo ne slov. ne hrvaškega jezika!

Domovinska pravica pred državnim zborom. — Vlada je razdelila mej poslance predlogo glede preosnove zakona o domovinski pravici; to predlogo je pravni odsek drž. zbora le deloma spremenil in predložil drž. zboru v potrjenje. Na podlagi tega zakona nikaka občina ne bode smela zaničati občinske pripadnosti onemu avstrijskemu državljanu, kateri je živel v kaki občini neprenehoma in prostovoljno poslednjih deset let. Ako državni zbor sprejme ta zakon, o čemur ni dvoma, bode olajšano našim občanom veliko, kajti po dosedanjem zakonu morajo iste vzdrževati veliko takih ljudi, ki niso nikoli niti videli občine in sploh jih nikdo ni poznal, dokler niso ali obnemogli ali pa zboleli. Ta zakon pa bode imel politične posledice v večjih mestih, n. pr. v Trstu, kjer živi toliko drugih avstrijskih državljanov po 10, 15, 20, 30 in več let, ne da jih hoče tržaška občina sprejeti v svoje področje. V Trstu se pojači s tem tudi avstrijsko prebivalstvo in ne bodo vedno gospodarili dosedanji avstrijecem sovražni paše.

Ogerska. — V St. Miklošu je napadlo ljudstvo tamošnjo židovsko šolo ter razbilo vsa stekla. Učitelji in učenci so bili v smrtni nevarnosti. Izgredniki so potem krožili po mestu in razbili vsa okna stanovanj židovskih rodbin. — V Budimpešti se je ustanovilo delniško društvo za obrtna podjetja v Afriki. Glavnica znaša 1 milijon gld. ter je glavna svrha društva, nakupiti zlate rudokope v Afriki, zemljišča itd. — V zbornici vršila se je ojstra razprava radi volilnih zlorab na Ogerskem. Govorilo je več poslancev od opozicije in minister notranjih poslov, Perczel, tako ojstro, da je predsednik poklical na red nekatere

poslance z ministrom vred. Konečni uspeh razpravi je bil ta, da je poklical na dvoboj baron Andreanski ministra Perczela. Dvoboj se je vršil na sablje; prvi je bil precej hudo ranjen. — Zakon o svobodnem izvrševanju veroizpovedanja je cesar potrdil. S tem zakonom je završeno poslednje zaglavje cerkvenih preosnov, izvršenih zaradi židovstva in njemu na korist. — Vlada ne razpusti drž. zbora, temveč hoče z njim delovati na preosnovo uprave. Vlada se pripravlja, da bi dosegla obrnitev pogodbe s Cislitavsko zopet na škodo poslednji. — V Budimpešti osnovalo se je društvo pod imenom: „Centralno društvo za madjarizovanje imen“, ki razposilja po deželi že svoja vabila. Pravila takega društva mogla je potrditi le ogerska vlada. — Cesar je na predlog ogerskega ministerstva za uk in bogočastje dovolil, da smejo ženske obiskovati medicinsko in filozofsko fakult. ter farmacijo na budimpeštanski univerzi. — V Segedinu je bil obsojen na leto dni zapora in 500 gold. globe Nikolaj Tomić radi jednega članka, katerega je napisal v novosadski „Zastavi“. Živelo madjarsko pravosodstvo! —

Tisočletnica „ogerske države“. — Madjarji uganjajo mnogo „reklame“ za svojo milenijsko razstavo. To razstavo odpre dne 2. maja 1896. l. Nj. Veličanstvo, ogerski kralj. Kakor poročajo madjarski listi, pokrivala bode razstava 600.000 štirjaskih metrov prostora. Razstavljalcev prijavilo se je baje že 16.500; poslopja v katerih bode razstava, dozidana so že. Nadalje trdijo madjarski listi, da tudi razni vladarji krepko podpirajo razstavo; tako n. pr. določje cesar Viljem II. mnogo predmetov velike zgodovinske, vrednosti iz berlinske orožnice. Ruski car da določje mnogo vojnih trofej, nahajajoče se po muzejih Rusije. Prav radovedni smo, da-li je med temi znamenji zmag ruske vojske tudi koji dragoceni spomin na ono dóbo, ko je Rusija ukrotila uporne Madjarje, ustavši proti Avstriji?! Tudi turški sultan, pravijo, da izloži na madjarski milenijski razstavi mnogo dragocenosti, vrednih več milijonov. S tem hoče sultan menda dokazati, da vedno še živi staro prijateljstvo med Madjari in Turki.

Ogerski Rumuni so zaključili, kakor poročajo, popustiti pasivno politiko ter bodo sodelovali pri prihodnjih državnoborskih volitvah.

Italija. — Zbornica redno razpravlja dnevni red brez nikake druge posebnosti. — V tajni konzistorijalni seji v Vatikanu dne 2. t. m. je bila sprejeta na znanje odpoved škofa Glavine, katerega je sv. Oče imenoval naslovnim škofom teodosiopolskim, v javni seji pa je pokril s kardinalskim klobukom tri novoimenovane kardinale. Od Avstrijcev sta imenovana za kardinale levovski škof Sembratovič in solnograški škof Haller. — Na podlagi lani glasovanega zakona, je pričela vlada deliti mej kmete državne posesti na Siciliji. Tako se je že deloma razdelilo nekolikim stotinam kmetov državno posest, da so postali tako mali posestniki. Razdelitev je prišla o pravem času, kajti ljudstvo se je že nameravalo preseliti v Brazilijo in je bilo v to svrhu pričelo veliko agitacijo.

Nemčija. — V Berlinu so bile hišne preiskave pri vseh poslancih in zaupnikih socialno-demokratske stranke. Zaplenili so razne spise, kateri se tičejo stranke. Pišejo tudi, da nameruje vlada razpustiti vsa socialno-demokratska društva v Berlinu in po vsi Nemčiji. V zadnjem času je bilo obsojeno na zapor veliko uglednih socialistov, denarne globe socialističnih časopisov znašajo že v tem kratkem času okoli 200.000 mark. — Niso zadostovale vse globe in zapori urednikov socialno-demokratskih časopisov, nego je vlada razpustila dosedaj že enajst socialno-demokratskih društev. Vsled tega odloka berlinskega redarstva je naznanilo predsedništvo te stranke, da ustavlja začasno svoje delovanje, a vodstvo stranke da preide na poslance v drž. zboru nemškem. — V zvezi s tem postopanjem proti socialistom je tudi slučajni odstop ministra notranjih poslov pl. Köller-ja, kajti on je uzročil splošno obsodbo radi njegovih odredb proti

socijalistom. — 3. t. m. je bil odprt državni zbor. — Car Viljem se je udeležil banketa o slavnosti neke polkovnije in je zopet spustil navadni svoj govorček.

Francija. — Francoski admiral Gervais je poklican na odgovornost pred posebno preiskovalno komisijo vsled tega, ker so bile oškodovane tri francoske vojne ladije, katerim je bil on zapovednik. — Umrli je znani francoski pisatelj Dumas. — V zbornici so zahtevali nekateri poslanci, naj vlada ustanovi katoliška vseučilišča, kar seveda ni našlo odziva pri večini poslancev. — Iz Bresta poročajo, da je tam bila slovesno sprejeta ruska vojna ladija. Ruskim častnikom v čast je priredil prefekt banket ter imel govor, v katerem je naglašal, da so ovacije ruskim častnikom dokaz za simpatije obeh narodov. Nazdravil je carski dvojici in novoporojeni kneginji Olgi, a admiralu Kalagueru zaželel srečno popotovanje. Admiral se je zahvalil na prijaznem sprejemu ter nazdravil republiki in njenemu predsedniku, ki se je zahvalil admiralu brzojavno. Tako si ta dva velika prosvetna naroda prizadevata pri vsaki priliki, poudarjati francosko-rusko zvezo, s katero simpatizujejo vsi Slovani. Avstrijski Slovani pa želé, da bi Avstrija pristopila raje tej trozvezi in popustila sedanjost, ki nam nalaga le žrtve, a nič ne koristi. Kaj nam more pač koristiti zveza z Italijo? Laški narod ne mara za zvezo z Avstrijo, a uradna Italija ima še nekaj besede v miru; ako nastanejo vojne homatije, pride gotovo na vrhunec volja naroda — in z Bogom trozveza!

Belgija. — Pri društvu „Société Generale“ v Bruselju je poneverjenih čez 5 milijonov frankov. Več pariških denarnih zavodov je v zvezi s tem. — Iz Bruselja poročajo atentatu nekega delavca na ulici na ministra von Woeste, kateri je ranjen. Ministra so prenesli v bolnišnico, a napadalca v zapor.

Španija. — V Palmi je zletela v zrak tovarna streljiva; tam je našlo smrt veliko oseb. Doslej so našli do 70 teles. — Mornarčni minister je dal ostavko. — Vojska v Kubi nima sreče, kajti ustaši so jo pobili v nekaterih krajih kljub napredovanju španske vojske. Kako konča ta vojna, se ne more še soditi.

Turčija. — Uboge Armence niso klali samo Turki, ampak zlasti divji Kurdi, ki so jih več tisoč pomorili. do 100 tisoč revežev pa je gladu pomrlo. Grozno so gospodarili Turčini v mestu Erzerumu, ker pobitih je bilo tri tisoč kristjanov. Od Erzeruma do Trapeunta v Mali Aziji ni vasi, kateri bi bili mohamedani prizanesli. V Albaniji je pa punt, istotako v Kreti, pa tudi v Arabiji, kjer je 45 tisoč Arabcev pri Sani premagalo turško vojsko. Da bi naredil mir, poklical je sultan 128 batalijonov pod orožje, pa tudi države avstrijska, ruska, nemška, angleška, francoska in italijanska so sklenile, napraviti red v Turčiji. — Zunanji avstro-ogerski minister gr. Goluchovski je sprožil misel, da bi vseh 6 evropskih velevladstij skupno postopalo gledé na Turčijo. Te misli so se oprijele vse te velike države ter poslale svoje vojne ladije v v obližje Carigrada. Rusija je izjavila željo, naj se ne da poslanikom že naprej oblast, da bi določevali oni trenotek za skupno delovanje, temveč naj se vlade same poprej sporazumejo o tem, in temu so druge vele-sile tudi pritrdile. — Sultan je dal Salisburyu pisano častno besedo, da izvrši priporočane reforme.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Dne 21. pr. m. povila je v Zagrebu princea nadvojvodinja Blanka, so-proga nadvojvode Salvatorja, kateri je nastanjen v Zagrebu. Hrvaški časopisi so pozdravili ta dogodek z veselo zadovoljnostjo, poudarjaje, da je to prvi princ, kateri se je rodil na Hrvaškem. Krščen je bil v sredo v stolni cerkvi. — V Zagrebu je zapadel 24. pr. m. prvi sneg. — Obsojene dijakke so prepeljali iz Zagreba v belovarski zapor, kateri „je bolj pripraven“. — Pri razpravi proti napadalcem na dr. Frankove sinove so bili oproščeni, ker se jim ni dokazalo, da so oni resnično dejanski sodelovali pri napadu. Tudi dijakom se ni dokazalo, da so sežgali

madjarsko cunjo, pa so bili obsojeni kljub temu. Dvojna mera hrvaške pravice se je pokazala na površju! — Nekateri vseučilišniki, kateri niso bili obsojeni in tudi ne izgnani iz Zagreba, a so soglašali s postopanjem svojih tovarišev, kateri so bili obsojeni, so izdali posebno pismo na rektorja dra. Spevca, v katerem mu očitajo nemoštvo in ga nazivajo kukovico radi tega, ker ni sodišču resnično poročal o besedi, katero so mu zadali vseučilišniki ozirom na demonstratovanje. V istem odprtem pismu, katero so podpisali, navajajo besede, katere je baje rekel sam rektor vseučiliščnikom v času pripravljanja za cesarjev sprejem. Te besede so grda zaušnica rektorju, kajti velijo v pismu, da je resnično vse, kar so trdili obdolženci pred sodiščem, namreč, da jim je rektor rekel, naj svobodno demonstrirajo zunaj vseučilišča proti Madjarjem kolikor hočejo, le naj tega ne storijo pred cesarjem na vseučilišču. Vsled te izjave podpisanih dijakov bili so isti skupno preslišani pred vseučilišnim dekanom in so vse potrdili. Potem so morali isto potrditi posamično in podpisati zapisnik. Vse to so storili rado-voljno in radi tega so bili tudi izgnani iz vseučilišča. — V podporo hrvaškim vseučiliščnikom, kateri so bili obsojeni ali izgnani z vseučilišča vsled demonstracij proti madjarski zastavi, ustanovil se je na Dunaju poseben odbor, v katerem so poslanci Biankini, Daparr, dr. Laginja, Spinčić in Perić ter dvorni in sodiščni odvetnik dr. K. Kozić in več drugih oseb. Izvrševalni odbor je: dr. Kozić kot predsednik, dr. m. Milovčić kot tajnik in dr. med. M. J. Juhn kot blagajnik. Denar je pošiljati zadnjemu na Dunaj I, Kärntnerring 17. Priporočamo našim premožnejšim krogom v poštev ta odbor. — „Dionička tiskarna“ v Zagrebu je izdala sodno razpravo proti vseučiliščnikom po brzopisnih zapisnikih v posebni, 280 stranic obsegajoči knjigi in jo prodaja po 1 gld. iztis na korist vseučiliščnikom. — Delavci so pričeli izdajati v Zagrebu svoj časopis „Hrvatski Radnik“. Program mu je vseskozi naroden. — Kako se podeljujejo ustanove na Hrvaškem in kdo jih dobi, nam pové „Posavska Hrvatska“, katere piše, da je rektorat graškega vseučilišča pozval vse hrvaške štipendiste, naj se izjavijo, ako soglašajo z izjavo graških hrvaških vseučiliščnikov radi zagrebških demonstracij ali ne. To je storil rektorat na zahtevo hrv. vlade. Trije vseučilišniki so odgovorili, da se ne mešajo v to prepirko, ker so Srbi, jeden pa, po imenu Scheidela, je rekel: „Ich bin kein Kroate“; kljub temu, da dobiva hrvaške ustanove iz krajskega zaklada. Njegov oče je Nemec, mali pa Slovenka, gimnazij je končal v Varaždinu. — Časopis „Hrvatska“ je nehal izhajati, namesto istega pa izhaja list „Hrvatska domovina“. — Umrli je v Zagrebu v 80. letu dr. Bogoslav Šulek, tajnik akademije znanostij, Slovak po rodu, a Hrvat z dušo in telesom. Prišel je na Hrvaško o burnem ilirskem pokretu in je vedno deloval v javnem polit. življenju, mnogo pa na književnem polju na korist svoje druge domovine. Vsi časopisi brez razločka strank proslavljajo umrlega Šuleka kot vrlega moža v vsakem oziru.

O jugoslovanski neslogi. — Z ozirom na bratomirni prepir med Hrvati in Srbi piše „Slovanski Svet“ v svoji 44. številki: „Ko bi se odločila vsa tlačena plemena na Ogerskem k skupnemu odporu, bi tudi skoro odklenkalo madjarskemu šovinizmu, da se obžalovali bi mongoljski šovini, da so tirali stvar tako daleko. A kakor je sedaj položaj, ne moremo se še nadejati kmalu tako velike akcije tlačanih narodov na Ogerskem. Le pomislimo, kake posledice bi imele za Madjarje in njih šovinizem samo združenje Hrvatov in Srbov k složnemu postopanju. Črez nekaj let bi vsem Madjarom prešlo veselje, obešati madjarske zastave v kraljevskem Zagrebu, v tem, ko bi se nihče ne škandalizoval na srbsko zastavo, ker bi imela za Slovane ravno isti pomen kakor hrvaška. Kako lepe vspehe kaže združena hrvaško-slovenska stranka v Istriji, kjer se bori mož za moža proti skupnemu neprijatelju. Povsod, kjer se snideta Hrvat in Slovenec, čuti se brata; zakaj to drugod ni možno? Jugoslo-

slovanski zastopniki n. pr. bi imeli beležiti lepše vspehe, ko bi, združeni v jeden klub, postopali odločno z drugimi Slovani, osobito z Mladočehi, ter obesili oportunistko politiko na klin. Češki narod poševa sedaj vsa Evropa in to jedino vsled odločnega postopanja mladočeskkih politikov, in kaj so vse prorokavali nasprotniki v raznih oblikah? Deluj torej vsakdor po svojih močeh, da odstranimo stari slovanski greh: kletu neslogo“.

Dalmacija. — Radi razkola v stranki prava v Zagrebu so se posvetovali tudi dalmatinski pravaši v Splitu dne 21. pr. m. ter so zaključili, da obžaluje razkol, ne smatrajo potrebnim izjaviti se za nikak odlo-mek stranke prava v Zagrebu, ampak da bodo sledili korakom prvaka stranke Antona Stačevića neodvisno od prekovelebitskih pravašev. — Dalmatinski Hrvatje dobodo baje prihodnje leto zopet jeden svoj gimnazij, in sicer v Zadru. Tako je vsaj izjavil minister Gauč v proračunskem odseku na Dunaju. Kdaj dobé primorski Slovani svoje srednje šole? — Pravicoljubni Lahi protestujejo proti izjavi ministra Gauča. Ker ne morejo drugače, pa demonstrirajo v gledališču. V soboto so namreč upili na vse grlo v zadrskem gledišči „Evviva le scuole italiane“ in „abbasso le parallele croate“. Da ne prenesejo demonstracije na ulico, prepovedala je deželna vlada sviranje godbe na javnem trgu. Ta prepoved pa je zopet razkačila gospode lahončiče, a si ne vejo pomagati.

Češka. — Deželnozborske volitve na Češkem so končale. Ivoljenih je bilo 89 Mladočehov, 6 Staročehov, 2 Čeha pristasa kmečke stranke ter 1 naprednjak (omladinec); 68 Nemcev raznih barv ter 70 konservativnih veleposestnikov. — Ker so volitve popolnoma končane, in je mladočeška stranka dobila večino tudi v mestni skupini, bode imela odslej v deželnem odboru štiri pristase. Doslej jih je imela le 2 za kmečke občine, ker so Staročehi imeli v mestni skupini večino. Veleposestniki so imeli 2 sedeža, a s pomočjo poslednjih je izvolil zbor tudi 2 Nemca v deželni zbor. Ako bi češko plemstvo hotelo, Nemci ne bi imeli nijednega zastopnika v deželnem zboru, kajti nimajo večine v nijedni skupini. In takó pošljejo v deželni odbor svoja zastopnika le s pomočjo in po milosti Čehov.

Galicija. — Dne 15. pr. m. se je vršil Levovu shod zaupnih mož maloruskega naroda. Tega niso mogli prepovedati, in došli so udeležniki od vseh krajev, skupno okolo 600. Sklenili so resolucijo, v kateri razglašajo poslednje deželnozborske volitve nezakonitimi, in vsled tega ves dež. zbor nezakonitim; potem da odide deputacija k cesarju s prošnjo za razpuščenje dež. zbora in prirejenje novih volitev. To naj izvrši poseben odbor. Proti sta govorila le 2 udeležnika; vsi so soglašali, da zadnjo nadejo imajo v krono. Priporočali so tudi zasnovanje pol. društva, v katerem bi se nahajale vse ruske stranke. Za deputacijo so zbrali takoj 200 gld.; jeden svečenik je dal 100 gld. — Ker se izseljevanje iz Galicije v Brazilijo vedno množi, se je okrajnim glavarstvom naročilo, da naj ovirajo na vso moč izseljence. Sedaj jim nočejo izdajati potnih listov. Kmetje, ki so že vse svoje premakljivo imetje prodali, da so vkupe spravili denar za izselitev, so v največji zadregi. Obrnili so se do deželne vlade, ki si prizadeva jih doma pridržati. Povod izseljevanju so slabe gospodarske razmere v Galiciji in pa nagovarjanje raznih izseljevalnih agentov, ki ljudem obetajo v Ameriki zlate gradove. Viada pa ne ovira izseljevanja, da bi ljudje ne prišli v nesrečo, temveč le radi tega, ker se boji, da bi potem v Galiciji na veleposestvih manjkalo delavcev. Sedaj dobivajo veleposestniki delavce skoro zastonj, a če se veliko ljudij izseli, bi jih pa morali bolj plačevati. Vlado v tem vprašanju, kakor navadno v Galiciji, vodi le skrb za veleposestnike.

Bosna-Hercegovina. — Pišejo „Pos. Hrv.“ iz Mostara, da je tamošnja pravoslavna občina poslala odposlanstvo na Dunaj in v Carigrad v svrhu, da bode upokojen njih vladika Serafin Petrović, ker je baje že prestar za opravljanje službe. — V Stolcu je rodila neka žena otroka, ka-

eri je bil pravi čudež; spodnji del telesa je bil moški, zgornji pa prava grdobina, kajti nosa ni imel, ustnic malo, očesi na vrhu glave, ušesi pa veliki. Ko je mati ugledala otroka, je umrla velike žalosti. — Iz Sarajeva se pritožujejo, da je deželna vlada baje omejila ustanove za dijake, ker ji tega ne dovoljujejo denarna sredstva. Posebno pa da je odločila, ne dajati ustanov takim dijakom, kateri obiskujejo srednje šole na Hrvaškem. — „Glas Hercegovca“ iz Mostara naznanja, da je tam razcvetela jedna jablana drugič in tudi prinesla sad — eno lepo in popolnoma zrelo jabolko. Tudi nekatere češplje so prinesle sad po dvakrat. — V Bosni-Hergovini je 216.421 katoličanov, od katerih ce živi 165.053 v vrhohanski vladikovini, 54.368 v banjaluški škofiji; 16.027 je podrejenih svetnim duhovnikom, ostali pa Franciškani, kateri imajo v Bosni 9 samostanov s cerkvami, 2 glavna cerkvena sedeža, 1 molitnico, 61 župnih cerkev z 58 župnišči. Franciškani so nameščeni v 101 župniji, a mašnikov Francižkanov je 200. Bogoslovcev je 27, filozofov 17, novincev 8 ter 43 otrok v malem semenišču.

Srbija. — Srbski kralj Aleksander ima svoje tekmece v — osebah srbskih gospodov razbojnikov. Sarajevski „Bosnja k“ poroča namreč o razbojništvu v Srbiji ter veli, da je isto zelo razširjeno v Srbiji, kajti dozdeva se, kot bi imeli razbojniki pravico do te svoje obrti. Navaja slučaje, da je neki razbojnik poslal iz gorā pismo jednemu belgrajskemu časopisu in se pod svojim imenom podpisal „gorski cesar“. Ne samo moški, marveč tudi ženske tirajo to „obrt“ in je danes v Srbiji obilica „gorskih cesarjev“ in „cesaric“, kateri delajo nadloge ne samo ljudstvu, nego tekmujejo v paševanju in časti tudi samemu kralju Aleksandru. — Srbska skupščina je pričela svoje zborovanje 27. pr. m. Kralj je imenoval Garašanina predsednikom. — Žalostno strankarstvo mej Slovani kaže se povsod, pa tako tudi v Srbiji ni brez tega. Slovenci se delimo na več taborjev, Hrvati prav tako, a naši bratje Srbi v največ; v Srbiji namreč imajo sledeče politične stranke, katere ovirajo pravi napredek svoje žalostne domovine, in sicer: „Srbska radikalna“, „Srbska liberalna“, „Srbska samostalna“, „Srbska narodno-radikalna“, „Srbska neodvisna narodno-radikalna“ in še po vrhu jedna na Ogerskem, katera se imenuje „Srbska madjarska stranka“. Ali ni to žalostno položeno in sramota za Slovane? — Skupščina je odgovorila na kraljev govor; v istem izraza svojo zadovoljnost radi dobrih odnosov z ostalimi državami ter izraza nadejo, da sultan turškim Srbom zagotovi svobodo glede vere in šolanja. Izraza zahvalo tudi ruski vladi radi njene podpore o priliki konverzije državnega dolga.

Rusija. — Novi minister notranjih del Goremykin prepovedal je prodajanje posamičnih števil list „Ruski Vedomosti“, ker je ostro kritikoval delovanje Durnova, prejšnjega ministra notranjih del. „Grazdanin“, katerega urednik je bil grof Meščerski, je nehal izhajati.

Narodno gospodarstvo.

*** Gnojenje vinogradov.** — Za pametno obdelovanje vinogradov je treba, da se v vrsti gnoje. Kar trta odtegne zemlji, mora se nekoliko nadomestiti z gnojenjem, da se zemlja ohrani v pravi moči. Kako moč ima vinograd, da se sklepati po tem, kako rastejo trte. Pri tem je posebno treba ozirati na prejšnje poletje. V mokrem letu namreč trte močnejše poganjajo, kakor v suhem. Vinogradi, ki slabo poganjajo, tudi ne rode toliko, kolikor vinogradi, ki močno poganjajo, kajti poslednji imajo dovolj lesa in se potem tudi lahko obrežejo, in trta prinaša več grozdja.

Rodovitnost trte pa ni toliko odvisna od njene rasti, temveč od tega, kako ugodna je zemlja. O tem se prepričamo, ako vinograd dalj časa gnojimo s pepelom, v katerem je mnogo kalija. Les bode v tem slučaju močno raste, a grozdja bode še manj. Bolje pa rodi vinograd, če ga gnojimo z

gnojem, katerem je mnogo fosforja in dušika, kakor z godnim govejim gnojem, s perutninskim gnojem itd. Za vinograde je najboljši oni gnoj, v katerem je mnogo kalija, dušika in fosforja.

Vinogradov ni treba gnojiti vsako leto, dosti je, če se primerno gnoje vsaka tri leta, ali pa tudi še le na več let. Kdor ima več vinogradov, naj jih razdeli v več delov in vsako leto naj gnoji drug del, po vrsti. Hlevni gnoj, mešanec itd. naj se v zemlji kolikor je moči raztrese, umetni gnoj naj se pa dene le na posamična mesta. Gnoji se na razne načine. Najbolje je, če se med vrstami jeseni izkopljejo globoke brazde, v katere se dene gnoj, bodisi živinski ali pa mešanec.

Tako pride gnoj globoko v zemljo. S takim gnojenjem dosežemo, da gnoj močno vpliva in da se plevel preveč ne razrašča. Če se je gnojilo jeseni, pokaže se uspeh gnoja že drugo leto. Z umetnim gnojem se pa lahko tudi še le spomladi gnoji. Če se gnoji jeseni, izpere dež in sneg gnoj in ga voda nese seboj v spodnje plasti, kjer vpliva. Vinska trta gnoja ne potrebuje na vrhu. Če pa jeseni ni bilo moči gnojiti zaradi slabega vremena, je bolje, da se gnoj spravi do druge jeseni in se še le potem gnoji. Gnoji se jeseni v vlažnem vremenu, ali se gnoj po prvem snegu raztrese v brazde in pusti na vrhu do pomladi. Še le spomladi se zagrebe. Po zim, ki ima dosti snega, ostane spomladi na vrhu jedna četrtina gnoja, vse drugo je že izprala voda in odnesla s seboj h koreninam.

Gnojenje vinogradov pa nima le te posledice, da se pridela več grozdja, temveč tudi trta uš pognojenim vinogradom manj škoduje. Skušnja uči, da ta škodljivka ondi, kjer imajo mlade trte in dobro gnoje, ni mogla uničiti vinogradov, če tudi se je naselila. Kakor drugi mrčesi, loti se tudi trta uš le bolj opešanih rastlin in dala največjo škodo v vinogradih na izsezani zemlji. — „Kmet“.

*** Listje in vrhni odrezki od pese** imajo veliko ščavne (oksalne) kisline v sebi (2—10 odstotkov), katera povzroči drisko. Zaradi tega bodi previden, kadar pokladaš živini ta krmila. Mešaj pesno listje in odrezke z drugimi krmili, katerih dajaj vedno dvakrat toliko, kolikor prvih.

*** Saditev drevja.** — V težki zemlji sadi drevje jeseni, v rahli zemlji pa spomladi. Jame delaj 50—80 cm. globoke in 1 do 1½ m. široke, kolikor težja je zemlja, toliko globlja in širša bodi jama. Naročeno drevje, katero ne moreš precej vsaditi, zasuj v zemljo, da se ne razsuše korenine.

*** Varovanje mlade detelje.** — Če se mlada detelja pokrije z mešancem, s slamo itd., potem ji mraz manj škoduje. Slama deteljo bolj varuje pred mrazom, nego bi jo živinski gnoj. Spomladi se pa slama ne sme pobrati. Slama tudi varuje, da se spomladi peščena zemlja prehitro ne osuši.

Karol Drašček pek Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semenški ulici št. 2.

Ivan Dekleva veletržec z vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna domača vina bela in črna istrska ter bela dalmatinska. Pisarnica se nahaja na Generališču (prehod Edlingov). Prodaja na debelo.

Franc Bensa v Ozki ulici št. 8 v Gorici prodaja vsakovrstno usnje, podplate, kopita, sploh vsa orodja in potrebščine za čevljarje. Zagotavlja dobro blago po zmernih cenah; zato se sl običinstvu priporoča za obilen obisk.

Anton Obidič čevljar v Semenški ulici št. 4 se priporoča Slovencem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

I. Cej gostilničar v Židovski ulici št. 5 toči na ravno brisko vino.

Anton Fon v Semenški ulici ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter gostilnico. Toči vedno dobra in naravna vina.

Ant. Jeretič za veliko vojašnico v Gorici prodaja vse izdelke, ki spadajo v šolsko in pisarniško rabo kot: papir, peresa, svinčnike, knjižice, knjige za upisovanje itd. Pisanke in risanke iz dobrega papirja izdeluje v svoji delavnici, na kar slavno učiteljstvo se posebno opozarja.

Anton Pečenko veletržec z vinom na debelo v Vrtni ulici št. 8 (poleg ljudskega vrta na desno), prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska briska, istrijska vsake vrste po najnižji ceni posebno na debelo. — Zagotavlja dobro, pristno blago, točno postrežbo in nizke cene. Razpošilja družinam na deželo ali v druge kraje v sodčehih od 56 litrov naprej.

Andrej Jakl, tovarna in zaloga kož v Rupih, pošta Miren razprodaja tudi v Gorici, na trgu Kornu.

Ivan Reja gostilničar „Alla Colomba“ za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima domačo kuhinjo. Cene prav zmerne.

Anton Koren trgovec v Gosposki ulici št. 4 prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Franjo Jakl lastna tvornica kož v Rupih pri Gorici. — Prodajalnica v Gorici, Rastelj 9.

„Kažipot“ za leto 1896.

dobi se v tiskarni za gl. 1-20, s pošto 10 kr. več

Gostilna Antona Vodopivca

(Po domače „pri Prvačkoven“)

v Trstu, ulica Solitario št. 12

se priporoča in objavlja slav. slovenskemu občinstvu Trsta in okolice, da je preskrbljena za svoje prostore in za veselice „Trž. Sokola“ iz lastne zaloge pravega črnega in belega, nepokvarjenega vina po doli označenih cenah.

Črno prvaško (novo) po 32 krajcerjev liter

Belo (novo) „40

Rizling sladki, prvaški (novo) po 48 liter

Modra frankinja prvaš. (nova) „40

Stara vina, bela in črna, večletna, toči v sodih po 40 in 48 kr. liter, v steklenicah pa liter prve vrste po 80, druge po 60 kr. Družinam od 5 litrov naprej 4 kr. ceneje.

Samo še nekoliko dnij!

Prodaja se po ceni v Gorici v stolni ulici št. 13.

(zraven cerkve).

Za moške obleke: štruk, loden, sukno, kamgarn, kakor tudi pisanje vseh vrst.

Ševijot, flanela in fuštanj za ženske obleke. **Plašče in robce velike in tople iz flanele. Pogrinjala z bato prešita in iz volne. Zimske suknje, menčikof** in **hlače** iz sukna vseh vrst.

Jopice, spodnje hlače in tople srajce iz volne in bombaževine.

Velikanska izbira volnenih robčičev za ženske in mnogih drugih rečij za sedanji čas.

Prodaja se po zelo nizki ceni v prodajalnici v **Stolni ulici št. 13** (zraven cerkve) v **Gorici** in sicer

samo še nekoliko dnij.

Svečar J. Kopač v Gorici

Solkanska cesta št. 9.

priporoča velečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbništvom ter slavnemu občinstvu

pristine čebelno-voščene sveče klgr. po gl. 2.45.

Za pristnost teh sveč, katere nosijo protokolvano tvorniško znamko se jamči z svoto 1000 kron. Sveče slabejših vrst za pogrebe in stransko razsvetlavo cerkvā po jako nizki ceni.

Ima v zalogi tudi kadilo za cerkve.

Lacrima najfinejše klgr. po gl. 1.20 — Lacrima navadno klgr. po 1. gl. — Granis klgr. po 60 kr.

Blago se pošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije poštne prosto.